

EESTI POLITSEILEHT

Administratiiv-õigusline aegkiri.

Nr. 37/38 (93/94).

15. septembril 1923 a.

III. aastakäik

Ilmub üks kord nädalas — igal laupäeval.
 Tellimise hind: aastas Mk. 800.—
 poole aastas 400.—
 veerand aastas 200.—
 Üksik number maksab Mk. 20.—
 Tellimised — järgmise kuu esimesest päevast.
 Toimetus ja kontor: Tallinn, Toompea lossis. Tel. 5-15.
 Awatud kell 1/2 9—1/2 3. Toimetaja kõnetunnid k. 12—1.

Kuulutuste hind:
 1/4 lehek. Mk. 3000.— 1/4 lehek. Mk. 800.—
 1/2 " 1500.— 1/8 " 400.—
 1/8 " 1000.— 1/16 " 200.—
 1/32 lehek. Mk. 100.—
 Lehe eesküljel 75%, tekstis 100% kallim.
 Adressi muutmise 10 mk.
 Adress kirjade jaoks: Tallinn, Postkast nr. 338.
 Jooksew arwe Eesti panga Tall. osak. nr. 543.

Sisu: 1) Prof. Dr. Berendts, Parlamendi politsei- ja karistuswõim. 2) N. Liit, Ametile wastawuse proovimine. 3) Dr. E. Locard, Süümärkide tõenduste teaduslikud alused. 4) E. Steini järele, Omavalitsuse päewakäsimused Saksamaal. 5) D. Lio, Endised Eestimaa linna kodanikkude liigid ja nende asutused. 6) Spordi alast. 7) Rahwuswaheline politseinikkude liitumine ja Esperanto. 8) Ametlik osa. 9) Mitmesugust: E. Engelbrecht, Sileesia jaama ümbrus Berliinis. 10) Käsimused ja kohtumised. 11) Kuulutused.

Parlamendi politsei- ja karistuswõim.

Prof. Dr. Berendts.

(Järg.)

Kui meie tähelepanuga jälgime neid waa-
 tetid, mis Inglismaal maksawad rahwaeti-
 tajate kohta (ja mis ka mujal riikides
 maksma peaksid, mida meie aga kahjuks ei
 leia), siis peab ütlemä, et rahwaesitaja on
 riigi kõrgem ametnik ning temale on was-
 tawad, wäga lataldased õigused antud, et
 tema oma ametiwõimu laias ulatuses riigi
 ning rahwa kasuks takistamata maksma
 saaks panna. Need erilised õigused (näit.
 täieline sõnawabadus ametikohtuste täit-
 misel, tema isiku eraforraline kaitse iga-
 sugu kallalekippumiste wastu, nii teiste
 ametnikkude kui ka eraisikute poolt) tõsta-
 wad teda teistest kaaskodanikest kõrge-
 male, kuid ainult ühe eesmärgi teostuseks
 — kõigeülgemal täielikult riiki teenida,
 kuid kunagi mitte teda „Rex“iks muuta
 qui legibus est solutus. Minult kuninga suh-
 tes on Inglismaal põhimõte maksew, et

tema wastutamata olewat ja et tema midagi
 õiglusetu teha ei wõtawat. Kuid mingit
 immuniteti pole temal, kui ta midagi teeb,
 mida tema ametiõigus ega ametikoht ei lu-
 ba. Keegi arusaaja inimene ei wõi tunnis-
 tada, et riigi organid käedristi pealt waa-
 tama peaksid, ehk jälle parlament oma kaitse-
 wat kätt ühe liikme peale sirutaks, kes oma
 seisukorda ära kasutab, et riiki hukatusse
 wita, keda ta teenima peab. Seadusl. raa-
 mides wõib iga rahwasaadik, nagu iga tei-
 negi kodanik igasugust agitatsiooni teha mit-
 mesuguste ideede kasuks, kuid väljaspoolt
 juhitud riigi õnnestamises tegetsema —
 selleks pole seaduslik wõimalust ega teed
 ette nähtud. Inglismaal wõis põhisea-
 duse wastane liiga aastate kaupa agitatsiooni
 teha, niisamuti mitmesugused ilma-
 reformeerijate ühingud jne., nad wõisid
 kõnesid pidada, broshüüre ning ajakirju

wälja anda, kuid awaliku õiguse pii-rides, s. o. kõigile ühetaolise õiguse alusel, nii proletariaadile kui ka kodanlusele. Modern Inglismaa ei tunne sarnast tagasiwalgumist kaskaegsesse waatedeilmale. Missugused on siis nüüd parlamendi, eriti alamkoja teguwõim poliitsei- ning ka-ristuswõimu alal? Peab kohe tähendama, et see wõim on olemas ja laieneb mitte ainult rahwasaadikute, waid ka iga koda-niku kohta. Wõib öelda, et parlamendil on jälgimise ja karistuswõim kõigil neil kuri-ning süüteo juhtumistel, mida üldise ni-mega „Contempt of Court“ nimetatakse. See on sõnade mõiste järgi „parlamendi koja haawamine“. (Inglise parlament pole ju ainult seaduse andja asutus, waid ka wa-litsemise ning kohtu asutus.) Seal on alam-koja eesistuja parlamendi poolt walitud, n. n. „speaker“ (kõneleja), kes poliitseilist wõimu alamkojas teostab ning „Contempt of Court“is süüdlasi karistuseks ette paneb. Karistuse täidewõimne seisab ühe alam-koja ametniku „Sergeant of Armes“ kätes, ühes temale alluma ametnikuga. Speakeri amet on üks autoriteetlisematest ametitest. Traditsioon ning parlamendi k o m b e õ i -g u s on selle eest hoolitfenud, et see p r e -s i d e n t üks erapooletu juht oleks, sest filmapilgust peale, kus Speaker walitud ning kinnitud saab ning „Chair“ Speakeri kohale astub, peab tema oma parteist wälja astuma, ei tohi mingisugusest partei poliitika ega koosolekute o sa wõtta; kõige vähemalgi juhtumisel ei tohi kaasa hääle-tada. Tähelepanuwäärne on, et ühikute par-teide mõju wahetordade muutusel parla-mendis, mingisugust mõju Speakeri ameti peale ei ole. Kui wahameelsed (näit. endised n. n. „Whigs“id) omalt poolt ühe Speakeri kohale asetanud ja see end kui rahuline, osaw ja õiglane juhataja ilmutanud on, siis jääb tema ka k o h a l e, isegi kui parem tiim (unionistid ehk toryd) mõjule pease-wad. Kabinett wõib omas koosseisus muu-tuda, kuna Speaker ametisse jääb. Inglise parlamendi ajalugu tunneb juhtumisi, kus üks Speaker 12, 15, 20 aastat omal kohal püsinud on. Tagajärg on see, et need mehed rikkalikke kogemusi omandasid, ning par-

lamentaarsete kombete ja traditsioonide ke-hastajateks kujunesid. Sellest ka see lugu-pidamine Speakeri wastu ja halwasti käib käsi sel saadikul, kes seda lugupidamist ei awalda. Mitte üksi Speaker, waid ka kogu alamkoda tunneb end sel puhul haawa-tuna ja siis on „Contempt of Court“i juhtu-misega tegemist, mis raskesti karistatav. Sellele wõib järgneda mitte ainult 1—80 istumistest wäljajäetmine; waid ka alam-kojast wäljajäetmine ehk wangistus alam-koja arrestiruumides. Seda pole seniit küll juhtunud, kuid see wõib juhtuda. Speakerist lugupidamine awaldub juba Speakeriga ümberkäimises. Mitte ainult, et nad oma kõnedes Speakeri poole ei pööra, kui tema oma kohale istunud on, waid iga rahwasaadik, kes saali astub, kui Speaker juba omal kohal, teeb sügawa kum-marduse Speakerile ja ainult siis wõib tema oma kohale minna.

Ei tuleks tõesti mitte nende wanade wii-sakuse wormide üle muigata, mis Inglise parlamendile (kuni kõige wiimase ajani!) omapärase wäärtuslike ilme annawad ning mida mannermaal wähe märgata, mis aga omakord teatawat arwamist wõib tekitada, et demokratismita ka tporus ühenduses seisma peaks.

Kirglike istuene on ka Inglise alamkojas ette tulnud, isegi obstruktsioon (ürlaste sekksoon), kuid parlamendi õitfeagil ku-nagi mitte sõimu ning laimu juhtumisi, nagu neid Pariisis, Wiinis, Budapestis ja Peterburis ette on tulnud.

Kuid niisamuti nagu Speakeri et tohi ka kabineti juhti ehk walitsuse liiget haawata, sest ka nemad on parlamendi liikmed ja nende haawamine oleks jällegi „Contempt of Court“. Walimisõiguse laiendamisega mitmete seaduste abil (1867. a., 1884. a. j. t.) on Inglismaa demokraatseeritud ning wa-litsus ei toeta end mitte nii wäga alam-koja ja temas olewa enamuse peale, waid rahwa massi peale, kes selle enamuse alam-kotta saatnud. Selletõttu on walitsus praegu rahwa usalduse kandja.

Walitsuse liikme teotamine oleks ühtlasi walitjatele sõja kuulutamine.

(Järgneb).

Ametile wastawuse proowimine.

A. Liit.

(2. järg).

B. Kombineerimis- ja otfustamiswõime.

Ülesanded, mida siin katsealustele lahen-
dada antakse, ei nõua mingisugust tajumis-
wõimet, küll aga annet, õieti kom-
bineerida, ja nimelt sel moel, et mee-
lelgi puudulikult ja katkendlikult kokkusea-
tud ülesandele wastawad täiendused lei-
takse, ehk antud mõistet kombineerimise
ja asotsieerimise teel üheks loogiliseks ter-
wikuks ühendatakse. Otfustamiswõime
eraldi nõuab kindlaid küsimusi, mis an-
tud kasina andmestiku ehk lihtsal kujul
ülestähendatud olukorra hindamist tingi-
wad.

1. ülesanne.

Järgnew katkendlik tekst tuleb täiendada
puuduwate sõlvidega ja sõnadega. Iga
kriipsukese asemel kirjutada puuduwa sõna-
osa.

Cesti kodumaa.

Maa — — leidub — — deid maid, aga
üks — on — le kõige — sam. See — meie
Ges — — du — — tt on — — siin — —. Siin
oleme — — nud ja — — na mängi — —. jne.

Ühendamatateks.

Maailmas leidub tuhandeid maid, aga
üks maa on meile kõige armsam. See on
meie Cesti kodumaa. Cesti on meie sünni-
maa. Siin oleme sündinud ja lapsena
mänginud, jne.

Sindamine: Schneidert annab üles
teksti, milles puuduwad umbes 120—130
sõlpt. Puuduwate sõlvide täiendamiseks an-
takse keskmiselt 1/2 tunni aega. Katsealused
annawad tööd kõhe peale walmisjaamist
ära, kusjuures arakulunud aeg üles mär-
gitakse. Seega awaneb võimalus ka nende
waimlise töötamise kiirust arwestada, mis
nagu katsed näidanud, jällegi väga mitme-
kesine on. Hindamisel wõetakse arwesse õi-
gete ja ekslikkude täienduste arwud. Rah-
kuminekus algtekstist ei arwata weaks, kui
need mõtet ei seaga, nätt. (eelseiswas proo-
wis) „tuhandeid“ asemel „sadandeid“, „mei-
le“ asemel „mulle“.

2. ülesanne.

Järgnewad 16 lauset tulewad nende mõi-
te kohaselt üheks loogiliseks terwikuks
ühendada. Seda wõib teha kahte wiisi: se-
giaetud laused kirjutatakse üksteise alla ühe
poozna peale ja tehakse katsealusele üles-

andeks neid õiges järjekorras ära kirjutada
(nagu järgnew näide juhatab), ehk jälle lau-
sed kirjutatakse igati isearaldi pabeririba
peale ja lastakse ribad õiges järjekorras
kõkku laduda ja ära nummerdada.

Näide.

Trükkunsti ülesleidmine.

1. Esimene trükitöö oli ladinakeelne piibel.
2. Sää! tuli üks Mainzi linna kodanik, nimega Johann Gutenberg, mõtte peale, kirjatahti puust wälja lõigata.
3. Esimesed katsed ei rahuldanud ülesleidjat.
4. Kogu ilm imestas uue kunsti üle, mida aga weel hoolega saladuses hoiti.
5. Alles 500 aasta eest tunti üksnes käega kirjutatud raamatuid.
6. Waewalt 50 aasta pärast trükiti juba pea kõikides Euroopa maades raamatuid.
7. Kuid Gutenberg ei wäsinud oma kunsti täiendamast.
8. Tema ladus puust tähed üksteise kõr-
wale sõnadeks ja tegi nendest äratõmbed.
9. Peagi wõidi nüüd terveid raamatuid trükkida.
10. Peagi tekkisid trükkijad paljudes teistes linnades.
11. Peeter Schöfferi abiga tegi ta uust katseid.
12. Oli sedawiisi üks lehekülge walmis trükitud, siis wõidi tähed jälle ära lahutada ja uue lehekülje jaoks tarwitada.
13. Mainzi trükkijate sellide kaudu lagu-
nes aga Gutenbergi leidus laiali.
14. Wiimane leidis kunsti üles, kuidas kirjatahti metallist walada.
15. Sest puust tähed ei pidanud kuigi kaua wastu.
16. Sel kombel saadi wiimaks terve raamat.

Ülesande lahendus.

5. Alles 500 aasta eest tunti üksnes käega kirjutatud raamatuid.
2. Sää! tuli üks Mainzi linna kodanik, nimega Johann Gutenberg, mõtte peale, kirjatahti puust wälja lõigata.
8. Tema ladus puust tähed üksteise kõr-
wale sõnadeks ja tegi nendest äratõmbed.
12. Oli sedawiisi üks lehekülge walmis trükitud, siis wõidi tähed jälle ära lahuta-
da ja uue lehekülje jaoks tarwitada.

16. Sel kombel saadi wõimaks terve raamat.

3. Esimesed katsed ei rahuldanud ülesleidjat.

15. Seft puust tähed ei pidanud kuigi kawa wastu.

7. Kuid Gutenberg ei wäsinud oma kunsti täiendamast.

11. Peeter Schöfferi abiga tegi ta uusi katsed.

14. Wõimane leidis kunsti üles, kuidas kirjatähhti metallist walada.

9. Peagi wõidi nüüd terveid raamatuid trükkida.

1. Esimene trükitöö oli ladinakeelne pühel.

4. Kogu ilm imestas nre kunsti üle, mida aga meel hoolega saladuses hõiti.

13. Mainz'i trükikoja sellide kaudu lagunes aga Gutenbergi leidus laialt.

10. Peagi tekkisid trükikojad paljudes teistes linnades.

6. Waewalt 50 aasta pärast trükiti juha pea kõikides Euroopa maades raamatuid.

S i n d a m i n e: nagu eelmise ülesande juures, lahendamine nõuab wähe aega.

3. ü l e s a n n e.

K o l m e s õ n a m e t o o d.

Katsealustele tehakse ülesandeks antud kolme mõiste wahel kõik võimalikud sobimused esile tuua, näit.

Juurehiltiw mõrtsukas — peegel — pääsemine.

Lahendamine seisab selles, et kõik võimalused, mille läbi walitud ohwer peest abil juurehiltiwa mõrtsuka käest ära pääseda wõis, üles otsitakse ja kirja pannakse. Katsealuste tähepanu tuleb aga selle peale juhtida, et pääsemise wiis peegli abil igas wastuses isesuaune peab olema. Mida selle all öieti mõistma peab, seda tuleb wastawa näituse waral enne katse algust küllaldaselt ära seletada.

Ülesandes wõiwad kahesuuse teeloomuaga olla: ühed tingiwad wastuseid täiesti kindlaksmääratud alal, lahendamine peab minema ülesandes eneses tähendatud sihti mõbda, näit. eespool toodud kolm mõistet — kõik kombinatsioonid peawad näitama, kuidas ohwer peegli abil mõrtsuka käest ära pääsib (w. lahendus a), teised sellesastu lubawad wastuseid mitmes sihtis kombineerida, ainult loogiline side et tohi antud mõistete wahel puududa (w. lahendus b).

N ä i t e d.

1. Edwarduskiri — tulekahju — küün.

2. Lokomotiiv — tulekahju — küün.

3. Konqilt maha kukumine — rõbbwel — brilljantsõrmus.

4. Tantsupidu — õppur — enesetapmine.

5. Piibe jää — haigemaja — kohtupriistaw.

L a h e n d a m i n e a)

1. Proua X istub ehtimislaua ees seljaga ukse poole. Teener on asjatoimetuse pärast wälja saadetud. Korraga märkab ta peeglist, et ukse eesriided taha liiguvad. Järgmisel filmapilgul hiilib eesriiete warjust wälja wõõras mees, kes haljast nuga käes hoiab. Proua X tormab wälju hirmuhüüdega läbi teise ukse riietamiskoast wälja. Parajasti tagasiöödnud teener kuulab proua hirmuhüüet ja tõttab appi. Tal läheb korda wõõrast meest trepil tabada ja politsei kätte toimetada, kus selgub, et see on tagaotsitaw rõõwmõrtsukas N.

2. Suurkaupmees M puhkab rahulikult N wõõrastemaja numbris. Tal on suurem summa raha kaasas. Rõõwmõrtsukas D., kellel kaupmehe asupaik teada, hiilib õffel tähepanu äratamata M. numbrini, muugib ukse lahti ja astub ettewaatlikult sisse, et järgneval hetkel M-nt furnuks liida ja tema raha omandada. Korraga kostab M. numbris wali prantsatus ja klaasikildude kiiirin. M. ärkab, kahmab padja alt laskewalmitis rewolwri ja keerab elektri wõlema. D., kes muutunud asjakäiguft süüawasti häämmastunud, wõetakse kinni ja toimetatakse politseisse. Selgub, et M. numbris pesulaua kohal rippuwa peest nõbriid olid roostest läbi lõbbud ja peegel langes just samal piloul seinalt maha, kui D. juba peaeegu eesmäratle oli lõudmas.

3. Nikas wanawoiss R., kes suur antiik-astjade austaja, tuleb ihelt hiliselt oksjonilt läbi häämara kõrwaltänawa koju poole. Ta on oksjonilt ühe haruldase wanaease, meisterlikult masitiwbronassise raamitud peest omandanud, mida õrnalt kaenlas kannab. Sääli, ühe kitta ja elutu püstitänawa otkas hiipwab talle kaetud nõua mees wastu, pistnuga lõbõts ülestõsetud käes. Kuid R. ei kasta külma werd. Wälakuhtirelt kaitseb ta end peestlaa nagu kiltiaa, temale määratud lõbõ kiltise mõbda peest ihwittud vinda ja jãromisel momendil lamab kallaletanawaja tänawa kwiidel, tabatuna osawast lõbõist peest masitiwse raamiga.

4. Pekkroua S. istub ühel waiffel pealelõunal oma mugawas buduaaris. Ta on

ühelt paremalt mööblärist suure peegli tel-
linud ja ootab praegu kannatamatult mööb-
läri teenijate tulekut. Zuba helisebki pa-
raaduse kell. Et ainjam teenija välja saa-
detud, läheb S. ise uft awama. Tulljad
ongi mööbläri sulased, peegel kantakse saa-
li. Sulaste saalitulekul märgatakse kaht-
last warju aina awanes. Järeldaadates
leitakse sealt mõõras mees, kes ennast ees-
riide taha peitnud. Tal on wäike kirwes
hölma all ja tunnistab üles, et kawatsenud
pr. S. ära tappa, et tema wäärtasju oman-
dada. Ta oli parajasti sel filmapilgul
mai ja pugunud, kui pr. S. peeglitoofaid
wastu wõttis.

5. Mõtsaomanik P. saab õhtuse postiga
kummalise jaadeti: pakke, millest välja
hargneb wäike peeglike, niisugune nagu
neid müüakse 20. margal. bazaaridel. Peegli
tagakülje peal seisab konarlike käekirjaga
kripseldatud. „Wahinge weel üürisejeks ajaks
sellest peeglist oma wastikut nägu, sest pea-
gi pole ju teil enam wõimalik — Selle eest
hoollitseb Teie alandlik teener Jüri Numm
teine. — Ärge mõtelge politsei abi ot-
sida, sest olen igal pool ja ei kusagil“.

Härra P. pani peeglikese kõrwale ja oh-
kas nurelikult. Tal ei puudunud wiha-
mehed, kuid kes neist wõis olla ahwardaja?
Kas ehk endine teener Hans, keda warguste
pärast lasti lasti ja kohtu alla anti? Sige,
tema wangistusae peabki nüüd möödas
olema. P. uurib ümbrikut, see kannab lä-
hedal asuwa pealinna postitemplit ja ei üt-
le seega midagi. Uuesti wõtab ta erutuselt
wärisewate kätega peegli, et seda weel kord
silmitseda. „Dhoo, mis see siis oli!“ Peegli
paremal serwal tuhendas õrn walfjas-
hall täpp, mis terasemal waatlemisel osu-
tus näpujäljena. (P. oli näpujälgede üle
„Pol. käsiiraamatust“ lugunud). „Kui peeg-
li saatja Hans, ehk mõni teine kaabakas
peaks olema, siis ei oleks politsei abi weel
wõimatu“, otustas P. ja sõitis wiibimata
palinna politseisse, peeglit kaasa wõttes.

10 minutit peale P. krim.-politseisse jõud-
mist oli registratuuri juhatajal monodakti-
looskoopilisest kogust ju wastaw näpujäl-
g wälja otsitud, mis peeglit leiduwa jäljega
täiesti kokku käis. See oli P. endise teenri,
Hansu, parema käe pöödra jälg.

Hans tabati weel samal ööl. Alguses sal-
gas ta peeglit saatmist; kui aga tema tegu
ka käekirjade wõrdlemise teel kinnitust lei-
dis, tunnistas ta kõik awameelselt üles.
Ta oli 1½ aastat warguste pärast wang-
majas istunud ja wälja tulles püüwa nuk-

rameelsuse kaasa toonud. Witmase mõju all
otjustanud ta oma elu wõtta, enne aga
P.-le, keda ta oma murtud elus juudlaseks
pidas, kätte maksta ja teda parajal juhtu-
misel ära tappa.

Hans paigutati närwikliinikusse.

L a h e n d a m i n e b.

Witmase ülesande kolme mõiste kohta
toome järgmised 6 kombinatsioonid:

1. Libeda jää tõttu kukkus kohtupris-
taw R. tänawal niiwõrd õnnetult, et teda
tuli haigemajasse paigutada.

2. Kohtupristaw T. maja wastas asub
linna haigemaja ja selle kõrwal libeda jää-
ga kaetud plats, kus lapsed liugu lasewad.

3. Raske koorma ette rakendatud töö-
hobune komistas libedal jääs ja langes
wanfri ette maha. Tööline P., kes waba-
tahtlilselt hobust ülesupidada aitas, sai ra-
belewalt hobuselt niiwõrd tugewa hoobi, et
teda meelemärgusega olekus haigemaija toi-
metati, kus ta kaua aega jummaga wõitles.
Haigemajast wälja tulles oli ta oma tööjõu
niiwõrd kaotanud, et sunnitud oli wõlgade
tasuks oma majakraami järkjärgult ära
müüma, et mitte kohtupristawi haamri alla
minna.

4. Kohtupristawi S. tütar õppis suwi-
tuspaigas härra N. tundma, kes ennast S.
linna haigemaja assistentarstina esitles ja
noore neiu lühike aja jooksul kihlusteni
wiis. Kui kihlatud isa hiljemalt S. haige-
majas tulewast wäimeest ülesotsida tahtis,
kuulis ta, et sellenimelise assistentarsti
haigemajas ei tunta. Kodus ootawale tü-
rele wõis ta ainult piinlikku teadet wiia, et
see suwituspaias kohatud härra läbi „Li-
beda jää“ peale oli sattunud.

5. P. linna haigemaja kojamees wõeti
wastutusele kohtupristaw W. kaebtuse põh-
jal libeda jääga kaetud kõnnitee liiwasta-
mata jätmise pärast.

6. Eila jain oma sõbralt haigemajast
kirja, milles see muuseas teatab, et tema
wanaabriks praegu keegi kohtupristawi
poeg olla, kes mõndagi lõbusat lugu sellest
westwat, kuidas wõlgnikud oksjoni eel tema
isa „libeda jää“ peale wiia püüawad.

M ä r k u s: Nagu eelmisest nägi-
me, wõib kolme mõiste wahel palju
kombinatsioonid leida. Parema numb-
ri jaoks see katsealune, kelle kombinat-
sioonid siisuliselt üksteisest lahku lähe-
wad. Ühetaolised kombinatsioonid,
näit. kui keegi ikka ja alati libeda jää

peal sääre- ehk käeluu murduda lasel,
armatakse ühe kombinatsiooni ette.
Et rahuldawat numbrit — 3. saada,

peab katsealune vähemalt 3 isefugust
kombinatsiooni leidma.

Katse kestvus umbes 30 min.

(Järgneb.)

Süümärkide tõenduste teaduslised alused.

Dr. E. Locard'i järele.

(Lõpp.)

VI. Asjatundja ekspert.

3. Kohuse tunne walituda met-
a la wastu. Senini käsitatud omadused,
millised nõutakse asjatundjal, olid intellek-
tuaalsed laadi. Kuid mitte vähem tähtsad on
omadused, mis inimese iseloomusse puutu-
wad. Esimene nõue, et asjatundjal oleks ko-
ndanline julgus. Keegi ei nõua, et asjatund-
ja oleks rangelane; omais rangelase jul-
gust, kuid kondanline julgus on see miini-
mum, mida on õigus iga ametnikult nõuda,
iseäranis wastutawalt. Oleks ju naeru-
wäärt, kui asjatundja keelduks pommi jä-
reluurimisest, kartes, et ta wõib lõhkeda ehk
anarhistide terroristilise akti juurdlejad, kui
wiimased peaksid ähwardama ka teda ära
tappa. Pole küll senini sarnast kuulnud, kuid
ei wõi päris kindel olla, et mõned asjatund-
jaid omi otsust ähwarduste mõjul nii ehk
teisiti muundawad.

Süüwõrd asjatundjate otsuste wäärtust
hinnata, oleneb sellest, kuidas ta juudab ise
weenduda ning kuidas ta juudab kohtuniku
weenda. Teadmised, wõimised ja kohuse-
tunne lähewad tal korraga waja. Minukene
asi, mis wõib mõju awaldada asjatundja
peale otsuse tegemisel, on tehnilised põhju-
sed ning ka need ainult süüwõrd, kui seda
tõelise saawutamiseks waja. Selge sõrme-
ialg ehk plekk, mis hästi mõjub hapete pea-
le, wõiwad täidetud kahtlustuspõhjustega
asjatundja peajus weenet sünnitada, mil-
le ta kõhklemata väljendab. Kuid ka ülekun-
lamised ning tunnistajate ütletused tema
weendele wastu käiwad, see ei kohuta teda.
Asjatundja teab, et tal õigus on, sest otsus-
tades oli ta kõik eesimise wõimalused arwesse
wõtnud. Kohtuniku ülesandeks on otsusta-
da, kas need tunnistajate wasturääkiwad
seletused asja paremini ning õigemini se-
letawad, kui asjatundja seletus.

Kahtlastel juhtumistel katsetakse sageli
enda otsustust kõrwalpõhjustega seletada.

Rättuseks jälgitakse kedagi süüdistatawat
isbluswastajes toimimises. Ülesantud kü-
simus on päris lihtne: kas leidub kannata-
da saanud lapse särgil spermat ehk mitte?

Toodjodüürlahu annab pruune kristalle;
pikrinhape annab reaktsiooni; kuid wärwi-
mine crocein'iga annab ainult kahtlasi ke-
hasid, mispärast ei wõi kindlat diagnoosi
anda. Plekk oli wäike, sellepärast polnud
wõimalik kõiki äratundmise reaktsioone tar-
witada. Nende puudulikkude tõenduste na-
jal wõib asjatundja ainult oletada, et sar-
nane süütegu korda on saadetud.

Kuid kas peab asjatundja puudulikkude
tõenduste põhjal süüalust süüdistusest pääst-
ma? Moraalne weene ei tohi kunagi süüsi-
lise tõelise ega tunnistajate seletused
kahtlustustõenduste wastu mõõduandwad
otsustamises olla.

Kas on wõimalik kõrwaldada põhjust, mis
tastistawad asjatundjat tõelisele jõuda?
Selleks on olemas kaks teed.

Esiteks tuleb jätta seada igas kohturing-
konnas wiimasele sõnale tehnikas wasta-
wad laboratooriumid, kus kõik uurimised
toimetatakse. Laboratoorium tuleb ära jaa-
lada mimesse eriofakondadesse ning iga
ofakonda seada ametisse wastaw eriteadla-
ne. Selle läbi wõiks eesimise wõimalu i mi-
nimumini nägendada. Teiseks, peaks ka
kohtu-uurija teatud määral uurimismetoo-
de tundma, et ta wõiks asjatundja otsust
kontroleerida. Ei wõi kohtu-uurijalt nõuda,
et ta kõiki uurimismetode põhjalikult tun-
neks, kuid ta peaks jooksu tundma uurimiste
resultaate mille põhjal ühele ehk teisele ot-
susele wõib jõuda, et tal wõimalik oleks
kontroleerida, kas asjatundja on oma otsust
ka wastawalt uurimisresultaatidele teinud.
Kuid need nõutawad teadmised eeldawad
tingimata tehnilise hariduse saamist. See
punkt pole siamaani veel teostatud. Nii
siis on siin kaheldne wõimalus täielisu-
sele ligemale jõuda: asutada politsei labora-
tooriumid ning nõuda kohtu-uurijatele kül-
laldast tehnilist haridust. Sellega wõidawad
teaduslikud uurimismetodid kriminalisti-
kas ikka rohkem ja rohkem maad, ning kaht-
lustuspõhjuste tõendamise muutub ainu-
kefeks teguriks kuritegijate süü kindlakste-
gemises, kuna tunnistajate seletused taga-
plaanile surutakse.

Põpujäreldused.

1) Kriminaalprotsessis põhjeneb tõestus füüaluse süü ülestunnistamisel, seaduslikudel kahtlustustel, kirjallikudel tõendus- tel, tunnistajate seletustel ja kahtluspõh-justel. Kõik need tõestamisabinõud kokku tekitavad kohtunikus seaduses nõutavat sisemist weenmist.

2) Tehniliste, meetodide tarvitusele wõt- misel poliitseilises juurdluses, on ülesan- deks wälja tõrjuda tagaplaanile tunnista- jate seletusi, millised kuigi suurt kasu tuua ei suuda, kuid siiski siamaani peatõendus- teks teenisid.

3) Kahtlustuspõhjuste tõestamine sisal- dab tehnikat, mis põhjeneb tähelepanul hü- poteesidel, katsetel ning analoogilistel jä- relbustel. Ta wiib meid tõelisele, mis niisama wähe on moraalne, kui ka mate- maatiline, waid on füüsiline.

4) See füüsiline tõelisuus sisaldab mitu as- tet: teda wõib mõõta ning arwudes awal- dada. Kahtlustuspõhjuste tõestus wiib meid kindlale mõõdetawale tõeltusele ast- mele, mis põhjeneb: mõõtmise täpsusel, uuritawa materjaali rohkusel ning ühe- wäärtuslike tõenduste kokkufõlal.

5) Ka kahtlustuspõhjuste tõestus pole weel absoluutne tõendus, sest peale mate- maatika teaduste pole farnaseid olemas, s. t. mitte milgi tingimisel ei wõrdne efektiiv- wõimaluste arw nullile. Effektiivwõimalus- te arw wõib küll läheneda nullile, s. t. wäga wäikene arw olla, näituseks arwatakse efek- tiivwõimalusi sõrmejälgede farnastamisel ainult üks mitme sekstiljoni juurdlemiste wastu, mispärast need praktilis arwesse ei wõeta.

6) Kahtlustuspõhjuste ei tõenda per- semet ipsium (ise enesest) jüüdistust. Nii tõendab furnukehas leitud fihwt ainult furna põhjust — fihwtitust, mitte aga kurt- tegu; sõrmejalg tõendab wastawa isiku wi- bimist kuriteo paigal, aga mitte kuriteo tot- mepanekut, sperma plekk tõendab sugulist läbitäimist, kuid mitte kõlbluseta toimingut.

7) Kahtlustuspõhjusti tuleb seletada. Sel- lepärast tuleb rohkem usaldust kindida asja- tundjale, kui uurimistehnikale. Uurimis- tehnikat on ainult abinõuks tõenduste leid- miseks, kuna asjatundja peab nende waral lõpuotsust tegema. Nii hinnatakse ka otsus- tuste wäärtust, asjatundja tublidusega.

8) Asjatundja peab olema kompetentne omal alal. Tal peab olema peale üldhari- duse weel spetsiaalharidus, tähelepanuwõime, praktiline, otsustamiswõime, tarkus, ning ettekujutuswõime kasulikkude hüpoteeside kasutamiseks, wäljenduswõime ning aru- saamine korralikkusest, lõpuks kohusetunne ametala wastu.

9) Tehniliste meetodide tarvitamine nõu- ab asjatundjatele rohkem praktiseerimist, mis otstarbeks kasulik oleks katselabora- tooriumid sisse seada, kus üksikud eritead- lased, nagu kohtuarstid, keemikud, fihw- tide asjatundjad jne. koos töötada ning ka selle läbi üksiteist kontroleerida wõiksid. Selle läbi saaksid nad omi kogemusi suuren- dada ning kergemini kahtlasi küsimusi la- hendada.

10) Et aga tõendusel peawad teenima kohtunikule sisemise weenmise saamiseks, siis peab ka kohtunikul küllaldasel määral tehniline haridus olema, et ta wõiks asja- likult asjatundjatele ettekantud tõendusi hinnata.

Omawalitsuse päewaküsimused Saksamaal.

Omawalitsuse majanduse ja poliitika ühingu peasekretäär Erwin Stein'i andmetel.

Kes praegusel ajal Saksamaa omawalitsuse ma- jandusest, tema ülesannete täitmisest ja majandusli- sest wõimest juttu teeb, peab küll kahtlemata Saksaa- maa wileisustest kirjeldama. Sinaad on äärmiselt rastes seisukorras. Rahaturgi langemine, s. t. sisse- tuletuallikate wähenemine ja wäljaminekute kaswa- mine, on asjaolu, mis Saksamaal üldiselt tuntawaks jaanud.

Juunikuus 1921 aastal korraldati Stuttgardis wiies Saksaa linnadepäew. Mõnede tähtsamate Saksaa- maa linnade tegelaste ettekannetest wäljendus linna- de üldine wilets olukord; üegi läbirääkimistel kogu- konna seaduse üle, millel mitte üegi teoreetiline tähen- dus ei ole, nagu seda arwata wõis. Sest selle juures

tuleb kõne alla wõtta raskust, millega omawalitsustel wõidelda tuleb, et wabaneda ülestõlgest riiklikest jä- relwalwest.

Saksamaal ajal peeti Stuttgardis omawalitsuse ma- janduse ja poliitika ühingu liikmete omawaheline koosolek ära. Ka siin esitatud ettekanDED pakkusid kül- laldast materjaali, mis edaspidistel nõupidamistel weel täiendatud ja wastawalt hinnatud sai. Nii peeti 26. novembril Bremenis omawalitsuse majanduse ja poliitika ühingu eestseisuse ja tööliste nõukogu üld- dine istung, kus jällegi rahaasjanduse üle sai põhja- likult läbi räägitud. Ühikest aega enne seda kujutti Saksaa linnadepäew ja riigi linnade ühingu riigipäe- wale istungiks kokku, mis äärmiselt mõjurikkalt tõi-

tides aruannetes Saaja linnade rahaasjanduse kitsust wäljendas. Ka teised sarnased linnadepäewad ja ühingud tõrjawad ikka sedoajama laulu: Saaja linn on oma rahaliste wõimiste poolest wiimase piirini jõudnud. Ta tarwitab uusi allikaid ja suuremat ojamõttu riigi ja walitjuse heaks wõetawatest maksudest.

Saaja riigikantsler dr. Scholz töötas wiimajel ajal teema kallal „Riik, walitus ja omawalitus“, ja tegi sealjuures kindlaks, et weel kahjulikumalt, kui ühiskute ülesannete puudulikk lahendamine, mõjub kogufondilise omawalitjuse peale maksu suuruse kärpimine, mis takistab tarwiliste wäljaminekute eest ise oma jõudu mööda hoolitsemast.

Juba weebriarikuus 1918 aastal tähendas dr. Scholz: „Riik ja walitus ei tohi maksude wäljatõttamisel hoolimata kõiki objekte arwesse wõtta, waid peab meele tuletama, et ta kogufonnad, kui üldjuse tähtsajad tegurid, elada tahawad. Olgugi, et praegusel segaduse ajal Saajasamaal maksude alal seisuford äärmiselt raske on, peab siiski esimene nõue olema tõssiselt läbiwiidawat ja orgaanilist maksureformi, mis maksuobjekte eraldaks kolmeks — riigi, walitjuse ja omawalitjuse — suureks maksutandjaks, matsma pan-na. Sest juba praegusel ajal saab riik tegelikult rohkem sissetulekuid, mis tõeliselt juba müüd oleks pidanud walitjuse ja kogufonna heaks minema“.

Dr. Scholz teeb nüüd kindlaks, et tol korral awaldatud lootus, ei ole täide läinud. Riik on ennast ka-wakndlusjeta igasuguste maksude alal eesõigustanud ja sellega peaaegu täielikult lõpetanud maksujuuruse määramist nii maa kui ka kogufondade heaks. Dr. Scholz jõuab järgmistele rejultaatideni: „Põhimõtteline nõudmine — riigi, walitjuse ja kogufondade sissetulekuallikate eraldamiseks — peab sellepärast uuesti üles wõetama. Ülal ettetoodud kirjatises tegin ma et-tepaneku järgmist jaotust läbi wiia:

1. Riigile: maksud igasuguste waranduste pealt (kaaja arwatud paranusmaks), kaubased maksud, mis wäga mitmekesised, nagu puhtatajumaks.

2. Walitjusele: tulumaks.

3. Kogufondadele: ojektohesed maksud, margi- ja lijamaksud; lijamaksud warandus- ja tulumaksule.“

Seda eraldamist ei saa seniise asjataigu juures täielises ulatuses läbi wiia, sest et juba praegu riik suu-rel määral maksude puudulikk sissetuleku peale on tähelpanu juhtinud, siiski annab ta igatahes teoreetilist näpunäidet awaramaks maksu-uuenduseks.

Samase aine üle kirjutab ka linnapea Dortmundi, ta awaldab järgmist:

„Tulumaksu lijamaksu ärajäämisega on kogufonna rahaasjandusel igasugune kindel aluspõhi wõetud. Sest see oli pea sissetulekuallikaks, millest wäljaminekuteks tarwiduse järele enam ehk wähem ammutada wõis, ja mille ees kõik teised abiallikad oma suuruse poolest tahaplaanile jäid. On arusaadaw, et see taotus ainult teiste suurte riigimaksude, nagu tulumaksude, ühistonnamaksude ja puhtatajumaksude läbi wõib taandatud saada.

Tähelpanes riigi rahaasjanduse reformi põhimõtet ja riigi raha puudust, peab sellega leppima, et need maksud riigimaksudeks jääwad ja kogufondadel neil maksualadel koostilise oja tuleb etendada. Kõttuleppeks sellele tuleb aga nõutada, et kogufondade osad diglajel wiisil ära jaotatakse ja nii kaalutletakse, et need peaaesjalikult kogufondade tungiwat rahatarwidust tattatfid“.

Linnapea Dr. Fijcher nõuab, et kogufondade jaotus jaaks kohapealsete wäljaminekutega koostõlla wiidud. Edasi nõuab tema, et kogufonnad jaaks puuduwa oja ühistonnamaksudest. Ka puhtatajumaksust, mis oluliselt suuremaid tagajärgi annab, ei peaks ülejääk mitte üksi riigi, waid ka kogufondade heaks minema. Edasi peaks koha peal kõrgendatud malju jõõkide ja jookide pealt tõstetama, nii et need kõrgemalt jaaks arwatud, kui liht jõõgimajades ja kõrtisudes. Sellest kõrgendatud puhtatajumaksu sissetulekust peatfid kogufonnad umbes 50% oja jaama, kuid wah-peal on otjusstatud neid maksusid täiesti kogufondade hoolde jätta.

Kogufonnad ei wõi edaspidi krundi- ja ehitusmaksudest loobuda ja samuti ka töõstusmaks jääb ainu-üksi kogufonna asjaks.

(Järgneb.)

Endised Eestimaa linna kodanikkude liigid ja nende asutused.

O. Llo.

(L õ p p.)

Kuni 3. maini 1783 a. tegutsesid Eestimaa ainult bürgerite seitsuslikud asutused.

Uniwersaaliga 16. augustist 1710 a. (полн. собр. зак. 1710 а. № 2287) lubas Peeter I Eestimaaale kõik õigused alles jätta, kui tema ilma wastuhakkamata Wene walitjusele alla annab.

Sartus tehtud lepingu põhjal (П. С. 3. 29. septembril 1710 a. nr. 2298) kinnitas Peeter I kõik Tal-

linna gildede õigused (§ 9), ühtlasi lubab ta ainult bürgeritele kaup en detail müüa (p. 29). See bürgeritele antud eesõigus oli aga wenelastele kahjulik ja sellepärast otjustas senat Narwa Wene kaupmehi ühtlustada kauplemise õiguste juhtes sealsete algodanikkudega (Пол. Собр. Зак. 12. septembrist 1782 а. nr. 15510).

Nii näeme, et Wene seadusandlus nende linnaela-

niffude õigusest, kes Gestimaaal bürgeri seisuses ei viibi, kuni Ekaterina II jagugi ei räägi (välja arvatud Narva kaupmeeste asi).

Et aga Baltimaa eraseaduse II jao § 944 põhjal, linnades mittebürgerite õigused normeeritakse Venemaal maksvate seadustega niipalju, kui nemad bürgerite õigusi ei muuda, siis tuleb eeltähtendatud lihtide õigusi ainult Vene seaduste põhjal otustada.

Esimese linna-seaduse (Городовое положение) andis Ekaterina II (П. С. 3. 21. aprillil 1785 a. nr. 16187).

See seadus seletab, kes on linnaelanikud (Городские обыватели). Viimasteks loetakse isikud kes on sisse kantud linnaelanikkude raamatusse (Городская обывательная книга.)

Linna raamatusse kanti sisse järgmised linnaelanikkude liigid (§§ 58—76): 1) kaupmehed, 2) käsitöölised, 3) teiste linnade elanikud, 4) kohalised autodanikud (именитые граждане — tol ajal üldiselt autodanikkude seisust veel ei olnud) ja 5) alevi elanikud (посадские). Oma kodaniku õigust pidid nemad tõendama selle seaduses ettenähtud dokumentidega (§ 78). Linnaelanikkude hulka lubas seadus ka neid üles võtta, kes pärast seda õigust omandavad (§ 76).

See on linna seisuste algseadus. Eht küll tema pärastpoole täiendatud ja muudetud ka mõnest kohast sai, kuid temas toodud põhimõtted jäid peaaegu kõik maksma. 1785 a. seadus nimetab mõnes kohas linnaelanikke väikekodanikkudeks „мъщане“, pärast tihes seadusandluses tuntakse selle nime all ainult linnaelanikkude alamit lihti (Зак. о сост. § 424 прим. 1 изд. 1857 г.).

Linnaelanikud moodustasid linnaomavalitsust. Aktiivne ja passiivne valimisõigus oli isikul, kelle sissetulek mitte vähem kui 50 rub. ja kes 25 a. vana olid (§ 50).

Weil arenes asi aga teistviisi. Linnaomavalitsus jäi ainult bürgerite kätte; kes bürger ei olnud, sel puudus õigus linnaomavalitsuse tegevusest osa võtta.

Linnaelanikkude nimekirja koosseadmine pandi ka meil senati otsuse põhjal (П. С. 3. nr. 16584) linnaomavalitsuse peale ja ühtlasi ka kohustati, et meil väikekodanikud tulewad liitude viisi ära jagada (s. o. käsitööliseks, vabadeks inimesteks, teenijateks ja mustatööliseks). 3. mai 1783 a. seadus, mis nõudis, et pearahha (подушная подать) väikekodanikud ise oma kestel ära jagaksid, loomulikult sundis ka mittebürgereid sellest jaotamisest osa võtma, mis aluseks oli ka maksukogutonna tekkimisele.

Pearaha sissenõudmine linnas jäi linnaomavalitsuse kohuseks, kes selleks otstarbeks oma täidesaatva orgaani asutas. See orgaan nimetati maksuvalitsuseks. Baltimaa eraseaduse põhjal olid nemad kohustatud ainult pearahha sisse nõudma (üksi Tartu maksuvalitsus pidi ka nekruteid andma § 769 — I j.). Et maksuvalitsusele seadus ei tahtnud seisuslike asutuste ilmet anda, seda võis ka kaubasel teel tõendada.

Tartu kohta antud seadus, kus waeste eest hoolitsemiseks iijefeiw asutus loõtas (Управление для призрѣня бѣдныхъ § 700—p. 1).

Müüd tekib küsimus, kes olid kohustatud linnades pearahha maksma. Selles suhtes olid meil maksivad täiesti Vene seadused. Maksjate kontingendi selgitamiseks pandi aeg-ajalt rewiisjonid toime (viimane X rewiisjon oli 1858 a.).

16. novembril 1781 a. Ekaterina II (Пол. Соб. Зак. nr. 15278) laiendas ka Gestimaa peale rewiisjoni seaduse. Selle seaduse põhjal pidi rewiisjoni kirjadele kõik isikud sisse kantama, keda rewiisjon koha peal leidis (Senati seletus 10. detsembrist 1781 a. (П. С. 3. nr. 15296), nende hulgas ka waimulikud ja kaupmehed (ametnikkudest ja mõisnikkudest seadus waikib). Senati seletuse 22. detsembrist 1781 a. (П. С. 3. nr. 15306) juurelisatud rewiisjonilehe wõtmisel on näha, et isikud, kes pearahast wabastatud, tulewad rewiisjoni kirjadesse sisse kanda mitte maksustamise, waid ainult nende arwestamise suhtes.

26. mail 1782 a. (П. С. 3. nr. 15405) otustatati ka Gestimaaal pearahha maks sisse seada, mida ka 3. mai 1783 a. seadusega (П. С. 3. nr. 15724) teostati.

Sellest selgub, et pearahha maksu alla käiwad liigid olid meil uisamafugused, kui Wenemaal.

Juba enne pearahha maksu seaduse laiendamist Gestimaa peale olid sellest maksust wabastatud aadeli seisus (П. С. 3. 19. nov. 1721 a. nr. 3854 ja edasi), literaadid (П. С. 3. 23. aug. 1783 a. nr. 15720), riigiteenijad ja sõjawäelased. Manifestiga 10. aprillil 1832 a. asutati autodanikkude seisus, kes ka pearahha maksust wabastati.

Mis puutub eriti kaupmeestesse, siis 1785 a. linna seadus jagas neid 4 liiti, esiteks, mõned grupid linnade autodanikke (именитые граждане), kellede hulka ka bankiirid ja engro-kaupmehed kuulusid (§ 133), ning teiseks 1., 2. ja 3. gildede kaupmehed. 1. gilde kaupmehel pidi warandust 10.000—50.000 rub. wäärtuses olema, 2. — 5.000—10.000 rub. ja 3. — 1.000—5.000 rub. Gildedesse wastuwõtmiseks ei nõutud kaupmeestelt mitte dokumentaalseid andmeid nende waranduste wäärtuse üle, waid küllalbasiks loeti nende eneste ülesannet (§ 97). Mõõdamines peab tähendama, et neil oli ka nii mõnigi huwitaw eesõigus, näituseks: autodanik (именитый граждан.) wõis linnas sõita tõllas nelja hobusega, 1. gilde kaupmees — tõllas kahe hobusega, 2. gilde kaupmees — kalesis kahe hobusega, 3. gilde kaupmees ei tohtinud tõllas sõita (§§ 106, 199, 133); alevi elanikkude (посадские) hulka wõis ennast igauks üles võtta lasta, kuid sõita tõllas ja kahe hobusega tema ei tohtinud (§ 145). 1., 2. ja 3. gildede kaupmehed pidid pearahhaks 1% oma waranduse wäärtusest maksma (П. С. 3. 10. märtsist 1781 a. nr. 15130), milline jumma ka Gestimaa jaoks määrati (П. С. 3. 3. mai 1783 a. nr. 15724), eht küll 1785 a. linna-seadus neid pearahast wabastab.

X rewisjoni seadus (3. juuni 1857 a.) juba räägib selge sõnaga, et kõik kaupmehed tulewad rewisjoni selles mõttes sisse kanda, et kaupmehed seijusest wäljaastumise puhul saaksid nemad wäikefodanikkude hulka üles wõetud.

Nii selgub, et kuni pearaha kaotamiseni olid 1., 2. ja 3. gildede kaupmehed ainult ajutiselt eesõigus-
tatud elanikkude hulka loetud, sest et kaubjel teel nemad ka pearaha maksid 1% näol oma waranduse wäärtusest, ning pärast kaupmehed seijusest wäljaastumist said kohalise linna wäikefodanikkude (мъшане) hulka loetud.

Maksude sissenõudmise suhtes olid maksuwalitsused sunnitud maksjate nimetirju pidama, millised pärast ka perekonna nimetirja nime omandasid (посемейный список).

Need nimetirjad, mida meie praegusel ajal „hingetirjadeks“ nimetame, ongi dokumendid, mis tõendawad, kes meie linnades algfodanikkudeks olnud. Ainult nende nimetus hingetirjadeks võib mitte-õnnestamiseks lugeda, sellepärast, et sõna „hingetiri“ mõiste aluses on „ревизская душа“, mis praegusele soole wähe tuntud, sest et wiimase ajal tunti neid „perekonna nimetirjade“ all. Teiselt, sõna hingetiri tihti peale on põhjuselt nende nimetirjade segamisel kirikute hingetirjadega, kus täiesti õiglaselt inimest „hingeks“ nimetati. Kõik muudatused nendes nimetirjades tehti ainult rewisjoniidena, rewisjoni wäheajal aga kroonu palati loaga, kuna bürgeri seijusele astumiseks walitsuse luba tarwis ei olnud. Et aga kuni pearaha kaotamiseni ainult maksuwalitsusesse olid koondatud täiesti õiged linnaelanikkude nimetirjad, kus ka teated nende majanduslike seijutorra üle ei puudunud, siis loomulikult pani linnaomawalitsus waeste eest hoolitsemise maksuwalitsuse peale. Ja nii näeme, et maksuwalitsus omandas pikaajalise seijuslike ajutuse ilme. Pärast pearaha äraaotamist (1863 a.) jäi maksuwalitsuse ülesandeks ainult hoolitsemine waeste eest. Maksuwalitsuse seijuslikest iseloomu tõendab kaubjelt ka 26. märtsi 1877 a. seadus, mis nõudis, et maksuwalitsuse eelarwed saaksid kubermangu walitsuse poolt kinnitatud, kusjuures seadus eelarwe all mõtleb ainult kulusid waeste liikmete ülespidamiseks ja nende arstimiseks. Mis puutub maksuwalitsuse oma kulusse (näituseks palgad, kantselei kulud), siis 1877 a. seadus nendest sugugi ei räägi, sest et maksuwalitsust, kui linna täide-
saatwat komisjoni, oli kohustatud üles pidama linnaomawalitsus; ka 1889 a. seadus ei pane neid kulusid maksuwalitsuse peale, ehk küll tähendatud kulusid kogukonnad kandisid. 1877 a. seadusega kohustati ka sseministrit maksuwalitsuse ja maksuwalitsuse reformeerimise eelnõu wälja töötama, kuid tegelikult selles suhtes midagi ei tehtud. Ja nii näeme, et puht administratiivsel teel loodi maksuwalitsusest seijuslike ajutus ning 1877 a. seadusel jäi ainult teda de jure tunnustada.

Nüüd pöörame ka maksuwalitsuse poole. Kes

olid tema liikmed? Kuni 1877 a. ei räägi seadus maksuwalitsusest sugugi, kuid, nagu eelpool näha, tegelikult olid nemad siiski, sest et esiteks pearaha jaotamine ja teiseks maksuwalitsuse peale pandud kohus — muretsema oma waeste liikmete eest — sunnitud seda selgitama, kes kogukonna liikmed olid. Kogukonna liikmeteks loeti kõik, kes olid kohustatud linnas pearaha maksma, i. o. need, kes rewisjoni seijusele olid maksustamise ning arwestamise suhtes sisse kantud, nende hulgas ka kaupmehed. Kuid kaupmeeste kohta walitses Baltimaal täieline segadus. Loomulik, et pärast pearaha seaduse muutmist, kaupmehed maksuwalitsuse liigeteks ei wõinud enam olla.

Selle peale waatamata, lugesid Wiini ja Kuura kubermangud kaupmehi siiski maksuwalitsuse liigeteks, Eesti-
maa alguses aga mitte, ning mõlemal pooltel olid selleks mõjuwad põhjused. Wiini- ja Kuuramaa toetasid oma tegewust: 1) endise maksuwalitsuse koosseisu peale, kuhu ka kaupmehed kuulusid, 2) et kaupmehed seijuse mahajätmisel läks kaupmees oma endisesse seijuse tagasi ning seeläbi sai maksuwalitsuse liikmeks, selle eest kogukond oli kohustatud muretsema, ning selle kasuks kaupmees headel päewadel sugugi maksnud ei ole ja 3) senati seletusega 1894 a., kus senat konstateerib, et maksuwalitsuse liigeteks on kõik Baltimaal eraseaduse II jao § 941 gruppidesse kuulunud isikud, nende hulgas ka kaupmehed.

Eestimaal jeda aga ei tunnustatud, sest et Baltimaal eraseaduse II jao § 1483 põhjal loeti kaupmehi maksuwalitsuse seijuseks. Sellega oli päri ka rahaminister, kes korralduse tegi, et kaupmehed seijusest wäljaastunud isikud kirjutatud mitte täieõigusliste, waid kirjendatud õigustega wäikefodanikkude hulka (приписанные безъ согласія общества для одного лишь счета), nende kohta tarwitati kanimetust „пр иписанные на собственную отвѣтственность“, kellede eest kogukonnad ei olnud sunnitud muretsema. Kui aga Eesti-
maa maksuwalitsuse rahaline seijuford wäga täbaraks läks, siis pandi ka (1915 a.) kaupmehed maksude alla, kuid selle peale waadati, kui ajutise abinõu peale, sest et oodati linna seijuslike ajutuste reformeerimist.

Nüüd ei oleks wististi mitte üleaarune rääkida oluforast, millist 1915 a. seijuslike ajutuste reformeerimise eelnõu Eesti-
maal esile tõi.

Bürgeritest rääkides peab tunnustama, et pärast 1889 a. oli neid ainult Tallinnas 300 hinge ning Haapsalus ka 2—3 bürgerit, kes maksuwalitsuse liigeteks ise ennast walisid. Baltistis, Paides ja Ratweres bürgerid ei olnudki, mispärast ka maksuwalitsuse omale maksuwalitsuse liikmeid walisid; ehk küll kuberner jeda teadis, kuid siiski kinnitas walimisi, sest et kõige parema tahtmise juures ei saadud seadust muuta; jätta aga maksuwalitsuse ilma liigeteta oli wõimata, sellepärast sai seadusest me-

lega tõrvale hoitud. Sakslased omalt poolt selle vastu protesteerida ei julenud, sest et walijate kontingendi puudusel oleks ilmunud uus seadus, mis maksuwalitfufe liigete walimise õiguse oleks maksu- kogufondadele annud. Seda sakslased aga kartsid, sest et siis oleks päewakorrale tõusnud täies ulatuses gilbede ja bürgeri seifuse kaotamise küsimus, mille- jeb Tallinnas juured saksluse kaitstjad olid.

Eht küll 1889 a. seaduse põhjal oli kubermangu administratsioon kohustatud gilbede ja bürgerite seifuse tegewuse üle walwama, kuid keegi kuberneridest kuni 1902 a. seda õigust ei tarwitunud. Mis gilbedes tehti, seda kuberner ei teadnud.

1902 a., pärast kuberner Belgardi nimetamist hak- kasid mitmed kaebused kubernerile gilbede kohta tule- ma. Järelepärimiste peale ei andnud gilbed objek- tiivset vastust. Sellepärast määrati ka Tallinna Kanuti gilbe rewisjonit, kuhu selleks otstarbeks kubermangu walitfufe ametnikud komandeeriti. Misõiguse pahameelega rewidente gilbes vastu wõeti, sellest ei maksa rääkida. Asi pidi nii lauge- minema, et oleks tulnud politsei wõimul tarwitada. Awalikult sõimati kubeneri, kuidas tema ometi jul- ges gilbedest rewideerida, sest et kõik enbised Wene ja Rootsi riikide walitfuste ehtajad gilbede asjadesse ennast ei seganud. Leiti, et gilbede rewideerimise- wõimul poolt on nende isefeiwuse rikkumine jnr. Kuid rewidente see ei hirmutanud. Ülema poolt kästi kindla käega töötada. See rewisjon tõi päewa- walgele mitmed puudused, mispärast ka Toompea gilbe rewideerimise alla wõeti. Ka Toompeal leiti palju puudusi. Nende puuduste tõrwdamisteks said kubermangu walitfufe poolt gilbedele juhtnõuded antud. Et aga neid juhtnõude ei täidetud, siis mää- rati kuberner Korostowetsi poolt teistkordne Kanuti gilbe rewisjon. Kuid selle rewisjonit tagajärjed olid mõnesugustel põhjustel palju vähemad.

Gilbede juhtwõid sõude taheti kohtu alla anda. Pärast aga, troonipärija sündimise puhul antud ma- nifesti tõttu, lõppes asi ainult noomitusega, mis neile kui weji hane selgas oli.

Umasõja algul (augustil 1914 a.) pööras Tallinna linnapea J. Posti kuberner Korostowetsi poole ette- pandega linna seifusi reformeerida. Et sel ajal tšent- rumis teatud meeleolu sakslaste vastu walitfjes, mida Kennikow „Nowoje Wremjas“ igatmoodi kü- tis, siis olid kindel, et eelõud läbi läheb.

Ja 18. märtil 1915 a. saadabki Korostowets selle- kohase ettekanne siseministrile.

Omäs etteandes seletab Korostowets, et pärast 1889 a. pugefid sakslased gilbedesse warjule, kus nemad truualamate makset tarwitades igatmoodi oma endist tegewust jatkawad. Gilbedes töötawad nemad täiesti plaaniliselt Wene aadete vastu, wõta- wad gilbede liigeteks ainult oma mõtteosakisi, aita-

wad aineliselt koole, kus noorsugu nende mõtetes kas- watatakse, wõtawad omawoliliselt Interiufu kirikute waranduste walitsemise oma kätte, käsitöölised seifa- wad suurte etewõtjate mõju all, selledest rõhuw osa sakslased on. Nende mõju läheb nii laugele, et eest- lane oma rahwust jalgama peab ja Saksa koguduse liikmeks hakkab ning ka oma perekonna nime saksa- keelseks muudab; gilbed toetawad Saksa organifat- sioone, kubeneri korraldusi gilbedes ignoreeritakse. Kirjeldeb täiesti idetruult maksuwalitfuste seifu- korda, ning soowib muuta Tallinna maksuwalitfust wäikekondanikkude walitfujeks (мелшанская управа), bürgeri seifust ja tema asutusi täiesti ära kaotada, asutada Tallinna käsitööliste ja kaupmeeste walit- fujed, ning üle anda: suurgilde warandust — kaup- meeste walitfujele ja Toompea ning Kanuti gilbe warandust — käsitööliste walitfujele. Teistes linna- des soowib Korostowets maksuwalitfusi edasi jätta, kuid selle tingimusega, et maksukogufond ise oma wa- litfufe moodustab. Lõpuks leiab Korostowets, et wa- litfufe ülesanne ei ole sugugi toetada asutusi, kes wa- litfufe sihtides ei töötä, ja et seda seifukorda, milles seifusliised asutused Gestis wiitwäwad, tema loeb riik- lises mõttes täiesti wõimatuks ning usub, et bürgerit seifuse ning tema asutuste kaotamine saab rahwa poolt heameelega vastu wõetud, sest et rahwas soo- wib ühendada ennast suure Wenemaaga, wabastada ennast sakslaste orjusest, ning nende meeles töötawa- test asutustest.

Eht see ettekanne küll tähtsijaga siseministrile saadeti ja siin peale 4—5 isikul kellegil teisel temast aimugi polnud, selgus warsti, et siseminis- teeriumis pole teda sugugi saadud; kuhu see aga sat- tus — jäigi selgitamata, sest et uus kuberner temast ei hoolinud.

Enamlaste walitfufe ajal kaotati Awelti käsuga kõik linnade seifusliised asutused, kuid see käst jäi peaaegu paberile, sest et enamlastel ei olnud wõima- lust nitfuguste tähtsujeta asjadega aega witta.

Ja mit maksis endine seifukord kuni Eesti walitfu- seni, kes juba seifuste ning ka nende asutuste ära- kaotamise lõpulistult läbi wiis.

Lõpuks weel mõned sõnad ühest Tallinna huwita- wast korporatsioonist. Tallinnas oli oma linna kaardiwägi (городская гвардия). See oli magist- raadi kaitsewägi. Kaardiwägi funktsioneeris kuni suurwürist Wladimir Aleksandrowitšhi esimese külas- käiguni. Wastu wõtma suurwüristi ilmus ka linna kaardiwägi täiesti wormis. Wladimir Aleksandro- witš, kes tol ajal kaardiwäe ülemjuhataja oli, küsis, mis wäeosa see on, sest et niisugust wäeosa Wene sõjawägede nimetirjas ei olnud. Pärast seda keelati kaardiwäesje uusi liikmeid vastu wõtta, ning muu- deti ka selle wäe nimetus.

Spordi alalt.

Alameister Saul Hallap.

Dartu linna politsei 3. jaoskonna kordnik Saul Adami p. Hallap, sünd. 28. nov. 1897 a. Võrumaal, Craftwene wallas, on raskesporti alal edukalt võistelnud. Tema paremad tagajärjed tekkisid järgmistel võistlustel — **kaks ilmarefordi**: 1) pahema käega rebimine — 189¼ naela, 2) parema käega tõukamine — 226 naela. Peale selle on Hallap'il kaks **Geesti refordi**: 1) kahe käega tõukamine — 300¼ n. ja 2) kahe käega rebimine — 238¾ naela.

Tallinna linna politsei spordi ringi tülakõit Helsingi ametvendadele.

25. augustil ajame sadamas aurik „Ebba Mund'ile“, et üle lahe reifi alustada Soome, vastutulastäiguna Helsingi politseinikkudele, kes möödaläinud aastal Tallinnas viibisid ja kelledega jalgpallis jõudu katsumise tagajärjega 3:3. Sadamasse oli kogunud herra Eller'iga eesotsas kaunis kogu politseinikke, et hoogu anda võõral pinnal Geesti wärwide kaitseks. Herra Gutmann reguleerib oma ülesvõtte aparati ja paa-

rikordse märguandmise peale lubab hoolt kanda, et tagastitulekul võime juba tema „puhast“ tööd näha. Mitüma, nii ka oli. Punkti peal ajal hakkab laenu liikuma. Jagame saatjatele terwitusi ja loodume, et wäitjel wiisil ette valmistada eelseiswatele jalgpalliwõistlustele. Eeldused mitmesugused, kuid kaotada heameelega ei taheta. Wanast ajast pärit jalgpalli „Juzs“ (Ellip) populaarset piipu, naeratab habemesse ja kuulab, kuidas nooremad „Juzsid“ spordimeestele omaid naljatusti septsiwad. Jseäransis terawmeelne on Kihlesfeldt. Peagi hakkawad eemalt Helsingi linna suuremad ehitused silma paistma. Soome tulelaewa kohal liugleb meist suure kiirusega mootorpaat mööda ja nagu pärast alles selgus, oli wiimasega Helsingi politseijülem herra Jalmar Kontanen ühes 15 ametnikuga meile vastu jõitnud. Mõõduwad stäärrib, ja olemeegi sadamas. Etimesena terwitab meid tuntud, wäsimata sportlane Kuff, otse imestama paneb, et temast igale poole jätkub. Jõudu ja tänu, sest tema energia tõttu arenes esimene võimalus Soome politseiga kokkujamiseks. Haarame omad kimbud-kompsud kätte ja sammume tollirewidentide poole, et wiimastele neid awada. Oleme läbiwaatusest läbi läinud, ja reis algab „Montana“ wõõrastemaija, kuhu peatama jääme. Esimene asi muidugi — tualett korda, ja sellele järgnes juba eine soomlaste poolt. Kõik kõige paremas korras, kuid nagu pärast kuulsin, kaebanud meie wärwawahid, et tema ikka rohkem süüa võiks, kui to kord jõõnud. Alles 18 aastane, täies kaswamise hoos, fikutab juba ligi 200 naela üles, ja ega jõud õhust tule! Tunnen temale täiesti kaasa, arwamisel olles, et tollest mehest wõib tulewikus hea tahtmise juures, hea sportlane saada. Seks piiskwust. Peale kehakinnituse kanti waimutoidu eest hoolt ja wiidi meid „Rahwusteatriisse“, kus hooaja awamine oli ja ette kanti „Parwepoissid“. Meiega ühes wiibisid politseijülem ja tema abiline herra R. Soinio. Mehed kõige paremas tujuis. Ettekannet meeldib wäga, oleme küll ka Tallinnas sama tüüki ettekannet näinud, kuid tõele au andes, soomlased mängiwad mitmewõrra paremini oma „Tullkasjoellat“, ei kuulu ju ilmaaegu tüüki meister Soome rahwusesse. Kell 24 puhkajame juba kodus, ei end järgmiseks päewaks ette valmistada. Suwitaw — Soome kui karstuse maa, sulub omad „tuiwad“ restoraniid ja igasugused lõbustused kell 24.

Järgmise päewa hommikul ei püsi keegi kaua wõdis. Jõõllikult olen mures, ei tea mis saab, sest wäljas sajab weidi wihma, millest ka eeldused wäga halwad. Herra Tang sügab küll tutalt aga sõnab siiski rahustawalt, „et ega meie poisitel wiga pole, nad õskawad ju pelada kah“. Meeskonnal suured mured kogu enneldunase aja, olla kuulnud, et soomlased õskanud ka endile urfi mehi juure hantida ja nüüd püüsti häda käes, sest meil puuduwad ju paremad mehed Kaarmann ja Pöder, kes praegu „Kalew'iga“ wäljamaal wiibiwad. Meeskonna kapten Ellip tõttab mehi rahustama, bel-

des: „saame lüüa, siis saame — oleme ju naabrid“, kuid ise nagu ei näi uskunat oma ütelnusele.

Peagi ilmuvad politseinikud, kes meile Helsingi wärsakpoolkantsija Arro'ga? Wiimane töötas küll kõigest hingest, aga nähtawasti on temal hingamise organ rikkis, pidi sagedasti wastasele jooksu alla andma. Kooft töötas wärsakantsijana rahuloldawalt, kuid siiski endist Kooft'i ei ole enam olemas ja ei tahaks uskuda, et wiimasest nii pea esimeseklassi mängijat saaks. Mis wärsakantsijasje Tipner'isse puutub, oli mees omal kohal, püüdis pallid puhtalt finni. Cematt waadates paistab, just kui hakkaks Tipner'i kasw laste liiga tegema. Soomlastest tortastid filma wärsakantsija Welwitsh, parempoolne ääretormaja Pekka Juhanson (meie Klumberg'i konkurrent odas), kes jalgpallis üpris kena liitumiseega, ja wärsakantsija Lehtonen, kes palli julgusega löi. Teised wastasel pooltel mängijad on wärsakantsijasje aegade tuntuimad jalgpallimängijad, kuid wiimase ajel on „taljed“ wormist wälja läinud. Tähtsain seda ka G. Sund'i kohta öelda, kes meil hiljuti Tallinnas wiibis wärsakantsijasje Cesti-Väti wahelistel maadewõistlustel. Esimene poolaeg lõpeb seega 1:0 meie kasuks. Järgmisel poolajal mäng täiesti huwitaw, meie mehed kaitsuwad, maksu mis maksab, juruda, aga nii õnnetu-malt, et Juhanson'il wastaspoolelt läheb korda 6 minutit enne lõppu wärsakantsijasje kasw. Seega lõpeb mäng 1:1, nurgalöökidega 3:4 meie kasuks. Kuuldubwad „elagu“ hülled ja meeskonnad lahkuwad wäljalt. Võistlustel wiibisid konsul h-ra Westerenen ja saatkonna esitaja. Mänguplatzil lehwis Cesti lipp. Kell 21 jõudisime „Kaewuhoonesse“, kus djutujööt oli korraldatud. Piduöögi wõtsid osa Helsingi politseiülema ühes abiga, komisjarid ja mõlemapoolsed mängijad, Cesti konsul Westerenen ja meie spordi ringi esitajad h-rad Keimann, Tang ja nende ribad kirjutaja. Meeleolu kõige parem. Westetaksje head juttu ja arwustatakse mängu. Helsingi politseiülema poolt järgnes kõne, mille peale meie poolt h-ra Tang wastas, omalt poolt toonitades wärsakantsijasje sõprusühendust laiendada.

Lõppude-lõpuks leppijime kofku poole portsjoni peale. Kahju Tipner'ist, kuulsin jällegi, et peale söömise hakanud kofke kurtma kofutühjust. Olles weidi puhunud „Montanas“, ajusime juba tund aega wärsakantsijasje trammile, et platzil õigel ajal mänguwalmis olla. Täpselt, punkt kell 18 algab mäng, wärsakantsijasje inf. Linna wile all. Alguses mäng loid ja ka wärsakantsijasje on kaunis märg. Pall weereb waheldamisi mõlemale poolele, kuid ilma kindlusega. S. Pöder seab küll mitu kord palli paremale jalale, lööb üegi 20 minutil hea palli, mis aga latist mööda läheb. 30 minutil toimetas „Juis“ ise soomlastele palli wõrku, aga peale selle jääb jala wigastuse tõttu täiesti passiwuseks. Ajajate liinis on tunda Ellip'i energia puudust. Wärsakantsijasje Kihlefeldt töötas Kammler'iga paremal äärel wärsakantsijasje hästi. Sagedasti on jaleda kaswuga soomlastel summitud Kihlefeldt'i kätte palli usaldama. Parempoolne poolkantsija Jaworsky töötas mitme mehe eest, ei lasje soomlaste sugugi hingata. Klappis parempoolse kantsija Luif'iga hästi kofku. Oles täiesti effitus, kui tulewikus Jaworsky kantsijasje mängis. Ühesõnaga parempoolne wärsakantsijasje „gea“ ja „ei“ täiegi palli läbi. Pahempoollega lugu palju täbaram, ääreaajaja Laha situtas küll kõigest jõust, annab ilusad pallid sentrisse, kuid S. Pöder seab kõige aja palli jalale, ainult selles, et wastasele poolele ära anda. Pean ütlemata, et S. Pöder wast siis wärsakantsijasje all kindel on, kui teegi ei sega, wastasel korral on aga täiesti eluta. Loodame ses suhtes, et asi ennast parandada lasje. Kestpool-

laitsija Martinson, kes alati head mängu näitab, küll peaga ja jalgedega töötades, oli seeford nõrgawõitu. Kas oli reis mõjunud wõi ei sobinud kofkumäng wärsakantsijasje Arro'ga? Wiimane töötas küll kõigest hingest, aga nähtawasti on temal hingamise organ rikkis, pidi sagedasti wastasele jooksu alla andma. Kooft töötas wärsakantsijana rahuloldawalt, kuid siiski endist Kooft'i ei ole enam olemas ja ei tahaks uskuda, et wiimasest nii pea esimeseklassi mängijat saaks. Mis wärsakantsijasje Tipner'isse puutub, oli mees omal kohal, püüdis pallid puhtalt finni. Cematt waadates paistab, just kui hakkaks Tipner'i kasw laste liiga tegema. Soomlastest tortastid filma wärsakantsija Welwitsh, parempoolne ääretormaja Pekka Juhanson (meie Klumberg'i konkurrent odas), kes jalgpallis üpris kena liitumiseega, ja wärsakantsija Lehtonen, kes palli julgusega löi. Teised wastasel pooltel mängijad on wärsakantsijasje aegade tuntuimad jalgpallimängijad, kuid wiimase ajel on „taljed“ wormist wälja läinud. Tähtsain seda ka G. Sund'i kohta öelda, kes meil hiljuti Tallinnas wiibis wärsakantsijasje Cesti-Väti wahelistel maadewõistlustel. Esimene poolaeg lõpeb seega 1:0 meie kasuks. Järgmisel poolajal mäng täiesti huwitaw, meie mehed kaitsuwad, maksu mis maksab, juruda, aga nii õnnetu-malt, et Juhanson'il wastaspoolelt läheb korda 6 minutit enne lõppu wärsakantsijasje kasw. Seega lõpeb mäng 1:1, nurgalöökidega 3:4 meie kasuks. Kuuldubwad „elagu“ hülled ja meeskonnad lahkuwad wäljalt. Võistlustel wiibisid konsul h-ra Westerenen ja saatkonna esitaja. Mänguplatzil lehwis Cesti lipp. Kell 21 jõudisime „Kaewuhoonesse“, kus djutujööt oli korraldatud. Piduöögi wõtsid osa Helsingi politseiülema ühes abiga, komisjarid ja mõlemapoolsed mängijad, Cesti konsul Westerenen ja meie spordi ringi esitajad h-rad Keimann, Tang ja nende ribad kirjutaja. Meeleolu kõige parem. Westetaksje head juttu ja arwustatakse mängu. Helsingi politseiülema poolt järgnes kõne, mille peale meie poolt h-ra Tang wastas, omalt poolt toonitades wärsakantsijasje sõprusühendust laiendada.

Piduöögi lõpul annetati meeskonnale wärsakantsijasje hõbedast walmistatud mälestuskarikas, ja kinnitati wastawate pealkirjadega Soome lipufesed mängijatele rinda, mille peale meie poolt „nad elagu“ lauldi. Wahapeal esines Soome ooperi õpilane h-ra Kettunen, pakkudes oma ettekannetega kaunit naudingut. Peale kofwiisoomist lahkusime kõige paremas tujus, et järgmisel päewal telegraafi- ja postiteenijatega jõudu kaswada.

Dommitul on teegihiid wärsakantsijasje platilis ja kõie älgaw rännak sadama poole, et aurikul Soomenlinna — Sweaburi jõita. Kohale jõudes wõtab meid saarel asuwa politseiwooli juhataja, endine õhwoitser, wastu ja tutvustab kohapealsete oludega. Wärsakantsijasje lahje herra, wastab kõige hästi Sahja keelt. Jõuame kõige mäe nõlwakule parajasti, kui meist täies hoos „Kügen“ mööda kihutab. Terwitame sõitjaid rätte lehwitades

ja lajeme tajaft laulu, mis too kord küll hästi ei sobi. Randwahtide ohwitseride kasinosse jõudes, lajeme toitu hea maitseada. Toit häwineb kiirelt, kõitide lõhud tähhjad. Tipmer juba julgem, sõbrad tunnawad ta sõõgijä tääpelt ja kannawad kahelordse portsjoni eest hooft. Toitjime endis hoolega ja asujime tagasiõidule, et puhata järgnewats wõitlusseks. Kannast lahudes hüüdijime Soomenlinnale „elagu“. Wähese puhuse järele tõttajime mänguplatfile. Mäng algab ägedas tempos. Wastafel hea tormajateliin. Meil puudub Ellip ja 10-minutilise mängu järgi lüüakse Kooft reast wälja. Tuleb seega kahse referwimängijaga mängida. Oh ime, esimesel poolal on juba taks palli sisse löödnud, saame wist kõwasti lüüa. Wahepeal koguwad mehjed ja platfile minnes paistab justkui sammgi kindlam olema. Meie parem äär töötab wäimmatult, lähed juba tajaseks pressimijeks. Kihleselbt lööb ühe wõrku, meie peres jälle elawust märgata. Pealtwaatajad lööwad wäiteft lärm, seljataga kuulen naisterahwa häält, kelle meeled täiesti pinewil ja „kuramustki“ hüüab. Waatan tagasi, kes peaks nii ajarid olema ja kilmn juba endist politsejperest pärit olewat pr. Sull'e, kes meie meeste wõitu hea meelega näha soowib. Sealsamas istuwad ka maadlusmeister

Pütsepp ja Wolrat. Meie meeste jõud ei raue, surutakse kuni S. Pöder lõpuliik taawarawa lööb. Mäng lõpeb tajakaaluga 2:2 ja nurgalöökidega 7:2 meie kasuks. Wastane pool ei salga meie ülekawu. Lahkume, et õhtust süüa ja postis- ja telegraafiamainituse poolal korraldatud kohwiohtust täies koossejus osa wõtta. Kohwiohtu — wastastitused termitused, jutt sobib hästi. Telegrafistid korraldawad trio ja tants algab. Keerutatakse kuni hilja õõni. Lahkumine jätab kõige parema mulje. Arasõidu päewal kogume kella 10 sadama, kuhu meid hult wennasrahwa politseinitte on saatma kogunud, h-ra Soinio'ga eesotfas.

Ka Kull ei puudunud. Laewalt hüüdijime kolme lordse „elagu“ ja lajime „nad elagu“ laulu lahti. Klm oli weidi tuulne, kuid jät pärafpoolle wäikemaks. Jõuame kõige paremas tujus Tallinna.

Lõpuks ei saa tähendamata jätta, et kulaštäil wennasrahwa ametwendadele meile kõigile wäga hea mulje jättis, wastuwõtmine oli kõige parem. Jsearalist tänu wõlgneme Soome politseiülemale ja abile, ning teejuhitidele. Kõige paremaid mälestust kaasa wõttes ennustan head jällejägemist järgmijel aastal.

A. Reindorf.

Rahwuswaheline politseinikkude liikumine ja Esperanto.

Aug. Pung.

Jga üsfitu riigi ja rahwa sifemise korra ja julgeoleku alalhoidmijeks on tarwitit hästt organiseeritud, arenend ja õpetatud koossejuga, politsei.

Temale määratud sifitide kättejaamijeks, kõige pahhe wastu wõitlemijeks ja õiglase heakorra kaitsemijeks, ei jätku politsei heast organiseerimijest ja õpetuseft eraldi igas üsfitus riigis, waid see peab sündima rahwuswaheliselt, üleilmijelt, sest iga riigi hea läekäit ja sifemine julgeolek ei olene mitte ainult selle riigi enese sifemijest elust, waid selle peale awaldab ka wäga suurt mõju tema naabrite sifemine elu-olu, pealegi praegusel ajal, kus demoraliseerijwa ilmaõja tagajärjel, inimeste kõlbline tajakapind üldijelt liiga alla langenud, kus kuritegewus üldijelt tõusnud ja igasuguste rahwuswaheliste woolude tagajärjel, koguni nagu üldise organiseeritud ijeloomu omanud.

Sellest aru saades on Lääne-Euroopa wanemate riitide politsei juhtijawad jõud, kellelde pitaajaline kogemus seljataga ja kus ka politsei baseerib aegade joõful arenend traditioonidel, otjustanud politsei rahwuswahelist organiseerimijst teostada ja selleks Esperanto keelt, misjugune ainja erapooletu keelena, rahwuswahelisjeks keeleks tunnustatud ja laialdaselt rahwuswaheliste organisatsioonide poolal tarwitusele wõdetud, ka politsei teenistuses maksma pan-na.

Nimetatud sifitide teostamijeks on ajutatud Tutmonda Polica Ligo (üleilmiline Politsei Liit), hääle-

kandjaga „La policisto“ — Ungaris, Budapest, IX. Ülkõit 59. IV. 8. Liidu president on praegune Ungari politsei peainspektor h-ra Aug. Marich, energiline, wäimatu inimene, kes üldijeks liikumijeks palju ära teinud ja kes suur eestkats sõber ja Turraani liikumijse poolshoidja. Liidul on igas riigis asemik ehk maapresident, kes juhib kohal liikumijst, liidu põhitirjas määratud sifitis, kes on wahemeheks liidu liikmeks astumijse, lehe tellimijse jne. asjus. Kohatadel liitunud politseinikud moodustawad sekkfoonid, ühe maa sekkfoonid moodustawad ülemaalise esperantilise politseinikkude liidu, misjugune omakord al-lub sekkorganisatsioonile.

Tutmonda Polica Ligo Cesti asemiku kohused on lahjtelt enese peale wõtmud Cesti raudteede politsei ülem h-ra Swast, kelle poolle sellesse asjasse puutu-wate küsimustega tuleb ka pöörata.

Et meil Cestis sellel ajal weel midagi pole ära tehtud, siis panem kõiktidele politsei teenistuses olewatele kodanikkudele südame peale, selle asja teostamijsega meil koge algust teha.

Wäljamaa riitide eestkujul tuleb ka meil politseiniktudele korraldatud tutjuste õppekawadesse Esperanto keel üles wõtta ja wõimalikult lähemal ajal sellets erikursused suuremates kodumaa linnades awata. Selle keele õstajatele tuleb teatud eesõigus teenistuses astumijse puhul ja nende kohtadele määramijel anda, pealinna politseinikkudele aga koge kohujeks teha.

Euroopa suuremate linnade eestlajul, seda keelt ära õppida ja selleks kutsuvad awada.

Selle küsimuse teostamisel on, peale ametlise, ka meel politsei koosseisu waimlise elu suhtes juur wääratus, sest politseinik võib kirjawahetust pidada teda hummitawate küsimuste üle, kõige laugemate rahwaste poegadega, ning nendega läbitäimise juures õpiwad nad teisi tundma, ning neilt kõite wäärikliku õppides, tõufeme nendega ühele astmele, ühtlasi tutvustades wõdrastele ka endid, mis kõik kasuks meie rahwale ja riigile.

Kõilide maade politseinikkude isiklikes tootajaamisjeks, nende waimlijeks lähendamijeks ja ühiselt asjade arutamijeks organiseeritakse Tutmonda Polica Ligo poolt iga-aastalised kongressid. Tulewa aastase kongressi eestawas on muu seas ette nähtud ka rah-

wuswabelised politseinikkude olümpia wõistlused ja spordimängud, millele ettevalmistus ja millest osawõtmine ka meie politseinikkudele wäga soowitaw oleks.

Mõtteawaldustega ja järelepärimistega selle küsimuse üle palutakse pöörata „E. Politseilehe“ toim. ehk randteede politsei ülema h-ra Zwaff'i poole.

Politseinikud, kes soowivad kohe Tutmonda Polica Ligo liikmeks astuda ja lähemal ajal awatawast politseinikkude Esperanto kurgustest osa wõtta, palutakse teatada h-ra Zwaff'ile.

Loowan, et see ettepanek saab Eesti politsei poolt tarwilise tähelepanu ja poolehoiuga wastu wõetud, mis meie wäiterahwa seisukohalt wäga tarwilik, meie rahwa ja riigi ja üldise kasuks.

Ametlik osa.

**Siseministeeriumi Administratiivosjade Peawalit-
juse laebus walweforras Tallinna-Haapsalu rahufogu
otjuse peale 22. jaan. 1921 a. Eesti ülemaalse töd-
liste wanemate nõufogude organisatsiooni ja teftkomi-
tee põhikirja registreerimise asjus.**

Eesistuja esimees R. Partis, ettekandja riigi-
kohtunik J. Lõo, Riigikohtu prokurör R. Kägo.

Administratiivosjade Peawalitjuse alal pödras
Siseminister teadaandega 27. sept. 1922 a. nr. 2625
all Riigikohtu poole seletades, et Tallinna-Haapsalu
rahufogu on 21. jaanuaril 1921 a. registreerinud
„Eesti ülemaalse tödliste wanemate nõufogude or-
ganisatsiooni ja teftkomitee“ põhikirja, mille §§ 39 ja
40 maksimatele määrustele ei wasta. Nende §§ jä-
rele jaawad teftkomitee presiidiumi liikmed palta oma
tödkohast ja need presiidiumi liikmed, kes wäljaspool
Tallinnat walitud ja selle tödkohalt lah-
kuma peawad, — endiselt teenistuse kohalt, Eesti
Ajutise Walitjuse poolt 22. jaan. 1919 a. kinnitatud
wabrikute ja tehaste tödliste wanemate nõufogu põ-
hikirja § 22 põhjal. Siseminister leiab, et mainitud
põhikirja § 22 määrab kindlaks ainult wanemate nõu-
fogude liikmete taufaamise korra, kuna seal teftkomi-
tee presiidiumi liikmeist kõnet ei ole. Nende asjaolu-
de põhjal palub Siseminister Riigikohtu Tallinna-
Haapsalu rahufogu otjuse Eesti ülemaalse tödliste
wanemate nõufogude organisatsiooni ja teftkomitee
põhikirja registreerimise asjus järewalweforras tä-
histada.

Prokuröri arwamist ära kuulates, leiab Riigi-
kohus, et Tallinna-Haapsalu rahufogu ülemaalse-
tatud põhikirja registreerimise puhul 22. jaan. 1921 a.
hulga seaduserikkumisi on sündida lastnud, mida Riigikohtu
kohtuajutuste sead. § 250 põhjal tarwilijeks loeb Tallinna-Haapsalu rahufogule ära seletada:

1) Registreerimise seadus (R. L. nr. 18/1919 a.)

teeb wahet selfide ja ühijuste wahel ühelt ja nende
liitude wahel teiselt poolt. Registreerimise asutus,
rahufogu, peab kõige pealt registreerimijeks ette-
pandud põhikirja juures kindlaks tegema, kas tal
selfi ehk ühijuse wõi jälle nende liidu põhikirjaga te-
gemist on, ja selle järele registreerimise seaduse was-
tawaid paragrahwe kohaldama. 22. jaanuaril 1921 a.
registreeritud põhikiri ei ole selfi ega ühijuse oma,
ei oma nimetuse ei ka olu poolest. Selfis ehk ühijus
seisab koos kõige pealt füüsilistest isikutest, kuna ülal-
mainitud põhikirja § 3 järele temas wäljendatud or-
ganisatsiooni füüsilised isikud ei kuulu, waid alles
füüsiliste isikute, teatawa klassi tödliste wanemate
nõufogud ja neile wastawad asutusjed. Jääks üle selle organisatsiooni põhikirja kui tödliste
wanemate nõufogude liidu põhikirja peale waa-
data. Kuid meie seadus tunneb küll selfide ja ühi-
juse liitude, mitte aga nõufogude ja asutuste lii-
tude registreerimist. Käesolewal korral on tödliste
wanemate nõufogud, mis Ajutise Walitjuse määrus-
sega 22. jaan. 1919 a. ellu kutjuti ja millede liitumist
pidi wõimaldama Tallinna-Haapsalu rahufogule
ettepandud ja registreeritud põhikiri, awalikõigusli-
jed asutusjed aga mitte erakõiguslijed juriidilised isi-
kud, selfide ja ühijuste mõttes, kes seaduse ja kohtu-
ministri seletuse järele end registreerima peawad ja
oma wahel liituda wõiwad („R. L.“ nr. nr. 18 ja
79/80 — 1919 a.).

Meie põhiseaduse § 18 on küll deklareeritud, et
ühinguisse ja liitudesse koondumine Eestis on waba,
kuid sellele wabadusele peab enne kui teda teostada
jaab, seaduslikult kindel kord ja worm antama.
Kuidu muutuks kuulutatud wabadus korralageduseks.
Erakõiguslijed selfide ja ühijuste suhtes on liitumise
wabadus juba enne põhiseadust registreerimise sea-
duse läbi tegelikult maksma pandud. Awalikõigus-
lijed asutuste suhtes aga puudusid 22. jaan. 1921 a.

ja puuduvad praegugi veel liitumise wabaduse lähemad korraldused. Kõigil neil kaalutlustel oleks Tallinna-Haapsalu rahukogu pidanud ettepanud põhikirja registreerimise palwe tagasi lükkama.

2) Sgegi siis, kui oletada, et tööliste wanemate nõutogudel võimalik on liituda wastawa põhikirja registreerimise läbi, oleks Tallinna-Haapsalu rahukogu registreerimise seaduse § 12 tähelpannes nõudma pidanud, et oleks esitatud nende nõutogude ja asutuste nimetiri, kes liikmetena registreeritawasse liitu kuuluvad, ühes nende esitajate allkirjadega. Niisugust nimetirja ei ole registreerimise palwele juurde pandud ja rahukogu ei ole seda nõudnudki. Rahukogu ei ole ka seda mitte tähelpannud, et põhikirjas registreerimise seaduse § II p. 6 wastajelt liikmete wastuwõtmise, wäljaastumise ning wäljaheitmise kord ja tingimused puuduvad. Edasi on põhikirja § 6 täitsa seaduswastane selle poolest, et ta ära muudab wanemate nõutogu põhikirja, mis on 22. jaanuaril 1919 a. Kjutise Walitsuse poolt maksmata pandud, ja ainult niipalju tegewuse aluseks jätab, kui palju see registreeritawale põhikirjale wastab. Samuti seaduswastajelt wõtab keskkomitee põhikirja §§ 49 ja 50 alusel järelewalwe ja konfliktide lahendamise wõimu oma kätte, mis seaduse järele töökaitse komisjaridele kuulub („R. T.“ nr. 8 — 1918 a.).

Seaduswastajed on muidugi ka siseministri poolt tema teadaandes nimetatud põhikirja §§ 39 ja 40. Wiimaks juhib Riigikohus Tallinna-Haapsalu rahukogu tähelpanu veel selle peale, et rahukogu 14. augustil 1920 a. sama organisatsiooni põhikirja registreerimist arutades mitmetes paragrahwides seaduswastajust ja selgusetust konstateerib — nimelt §§ 39, 40, 44, 45, 46, 51 ja 54-dama juures — ja registreerimispalwe tagasi lükkab. Need samad §§, sama nummeratsiooni all, samade puudus- tega, kuid wähe muudetud kujul, esinevad ka uues põhikirjas, mis 22. jaanuaril 1921 a. rahukogu poolt wiimaks registreeriti. Kõigil neil põhjustel arwab Riigikohus, et rahukogu, käsitades registreerimise seaduse § 16, oleks pidanud praegu waidluse all olewa põhikirja registreerimise tagasi lükkama. Et rahukogu seda mitte teinud ei ole, leiab Riigikohus kohtu- asutuste seaduse § 250 p. 2 põhjal tarwilise olewat rahukogu registreerimismääruse tühistada.

Kõik seda silmaspidades otsustas Riigikohus: Tallinna-Haapsalu rahukogu otsus 22. jaan. 1921 a. Eesti ülemaalse tööliste wanemate nõutogude organisatsioonide ja keskkomiteede registreerimise üle ja samal päewal nr. 19 all toimetatud organisatsioonide ja keskkomitee registreerimine tühistada.

**Politsei Peawalitsuse ülema päewakärguga 28. augusti-
t. Nr. 50.**

Siseministri resolutsiooniga 25. augustist 1923 a. on Wõru maakonna politseiülema abi Woldemar Hõbbe oma palwe peale ümberpaigutatud sama politsei 3. jaostonna ülemaks.

Awaldatase teadmiseks, et Wõru maakonna politseiülema abi koht waba on ja et nimetatud koha peale politsei teenistuses olewad ametnikud, kes Siseministri poolt kinnitatud eeltingimistele wastawad, kandideerida wõiwad, sellekohase palwega kuni 1. oktoobrini s. a. Wõru maakonna politseiülemale esinedes.

**Politsei peawalitsuse ülema hra Ruben'i
päewakärg 10. septembrist s. a., nr. 52.**

Wabariigi Walitsuse otsusega, 8. septembrist s. a., olen mina omal palwel teenistusest wabastatud, arwates 15. oktoobrilt s. a. ja 10. septembrilt kuni selle ajani ametipuhkusele lubatud.

Politsei peawalitsuse ülema kohuste täitmine on hra Siseministri korraldusel politsei peawalitsuse ülema abi hra Reiman'i peale pandud.

Lahtudes teenistusest tänan kõiki kaasteenijaid tehtud töö eest ning palun wastu wõtta minu kõige-
jädamlikumat õnnesoowi edaspidiseks teenistuseks ja eluks.

„Riigi Teataja“ nr. 111—113 siisu.

Nr. 111. on awaldatud: Eesti-Wene raudteekonwentsiooni täienduste kinnitamise seadus. — Konwentsioon. — Määrus sõjawäe ülemuse ettepaneful wahwuse eest tasuta maa-andmise lõpetamise kohta. — Määrus sõduritele ja madrustele postijaadetiiste wäljaandmise asjus. — Täiendam määrus legitimatsiooni pileтите wäljaandmise ja nendega ülestiiri käimise korra kohta Eesti-Latwija piiril. — Sunduslik määrus istekohtade arwu ja hinna teadaandmise ning platside arwu ja hindade wäljapanemise kohta Tallinna linna piirides asuwates kinodes.

Nr. 112. Määrus 12.—15. detsembr. 1922 a. Kõnigsbergis raudteekonwentsiil wastuwõetud rahwuswahelisesse kauba-, reisijate- ja bagaasihiwosse puutuwate tariifi määruste maksmapanemise kohta. — Määrus liitrohu sisseweto kohta. — Sunduslik määrus kauplemise tööaja kohta Puresaare linnas. — Muudatus ja täiendus sunduslikus määrukses kauplemise aja kohta. R. Jõejuus. — Nimetus. — Ametisse kinnitamised. — Lubatud ametipuhkusele. — Ametist wabastamised. — Walga maakonnawalitsuse teadaanne. — Posti peawalitsuse teadaanded.

Nr. 113. Sunduslik määrus kauplemise aja kohta Haapsalu linnas. — Sõidu- ja weowoormeeste ning kärumeeste takis Haapsalus. — Sundmäärus loomade karjatamise feelu kohta Wäikse linnas täna- watel. — Kohustaw määrus uulitjate ja teede korraspidamise ja parandamise kohta Kilingi-Nõmme alewis. — Kohustaw määrus alkoholfete jookidega kauplemise aja ja korra kohta Kilingi-Nõmme alewi restoraanides ja einelaudades. — Kohustaw määrus Kilingi-Nõmme alewis asuwate kaupluste ja äride lahtiolemise aja kohta. — Posti peawalitsuse teadaanded. — Siendus.

Mitmesugust.

Sileesia jaama ümbrus Berliinis.

Kriminaal-kommissar E. Engelbrecht.

Wist igapähele, kes Berliini hommitupoolses osas käinud, on silma puutunud need kahtlased kujud, kes liiguvad Sileesia jaama ümbruses ja selle kõrvalt-nawatel. Pealelõunastel ja õhtu tundidel on nende tänavate nurgad, isearanis aga jaamaplatsele wiimad Koppeni ja Madai tänavad, tiheda inimmasšiga ümbritsetud, mis suuremalt osalt koos seisab töötarahvahulkadest igast kihist, määrinud lõbunaisterahvastest ja nende austajatest.

Tänaval kauplejad, worstimüüjast alates kuni elegantsema siidijlipude müüjani, kiidavad kõlawalt oma kaupa, mis küll harwa asja väärtusele wastab. Selles meeskus segaduses tuigerdavad joobnud inimised paha kuulsusega joogikohtadest välja, seal kilitawad wärwitud nägudega naisterahwad ja terwitawad rumalate kõnekäänudega möödaminejaid mees-terahwaid.

Mitte ükski Berliini ümbrus ei kontsentreeri nii tihedalt kuritegijate ilma, kui just Sileesia raudteejaama ümbrus. Kõrtsi kõrtsi kõrwal, öömaja öömaja kõrwal ja ainult mõni üksik wiisakas inimene ruttab mööda sellest ümbruskonnast. Siin läheduses on ka koht, kus kuritegijate ilm end kõige kindlamalt tunneb olewat. Mitmesugused lokaalid ja öökorterid lubawad neile peawärju ja võimalust mööda ka politsei jälgimise eest kaitset leida. Siin, selles ümbruskonnas, on ka mitmekordne mõrjutas Grojsmann oma ohwri välja walinud, ja siia koonduvad ka teised kaelakohtulised kuritegijad peale kuritöö kordasaatmist.

Politseilised razzjad on siin isearanis häid tagajärge annud. Nõgi Kriini jaoskond ei saa sellega wõistelda. Kõik need politseilised abinõud ei ole küllaldase ulatawusega, need jääwad ikkagi poolikult tööks, sest ühest küljest on kuritegijate jalk siin soodsalt nii suurel arwul peitlenud, nii et teisest küljest kriminaal-politsei tegewus oma arwu wähesuse tõttu on piiratud.

Õhjel ei paku see ümbrus ka teist pilti. Raudtee ülesõidukohtadel ja tänavnurkadel hulguwad lõbunaisterahwad ja waariisewad saagihimulijelt igatsewate pilludega oma ohwrid, oma kaitsejaid ja muud kaabataid, kes päewawalguist pelgawad ja õhtu tuleskuga oma peiduurgastest lahtuwad ja pimeada äri peale välja lähewad. Maja eestkodades ja wärawate wahel seisawad nad kolme kuni neljakesi ja luurawad jaaki. Mõni joodik ehk õõhulgus on nende poolt isearanis terwitatud, ta pannakse maha ja rööwitakse temalt rahatastu, uur wõi mõni muu wäärtusline asi. Kui tal hea „loor“ seljas on, siis peab ta ka selle ära andma, rööwliid ei hooli sellest, kui teda järgini paljaks riisuwad.

Wiimasel ajal oli üks isearaline liit teerööwliid tegurjemas, kes alati oma tüdrutulega koos töötasid.

Tüdrute ülesandeks oli mees-terahwastega tutuust sobida, kuna nende kaaslased endid abikaasadena ehk tüdrutu sõpradena esitasid ja neid äkitset tabasid. Waese ohwriga läidi äärmiselt halvasti ümber ja rööwiti kõik tema wäärtasjad. See teerööwliite jalk walis igal üksikul juhtumisel omale uue tegewustoha mõnda teise linnaosasje ja raskendas sellega nende tabamist.

See hirmuärataw jalk oli jalk wiisil mitu kuud korrawastajelt tegutsenud, ilma et kriminaal-politseile oletis torda läinud seda tabada. Alles siis, kui jalga ninamees oma ohwri poolt läbi pisteti, läks torda ka ülejäänud jalga liikmeid kinni wõtta ja nende süüd kindlaks teha. Juurdlusel näitasid, et läbipistetud teerööwliit lühikest aega enne tema lõppu oli nähtud ühe tüdrutuga, keda tema Wandaks olewat nimetanud. Warsti jõuti selgusele, et see tüdruk oli lõbunaisterahwas nimega „Poola Wanda“ ja ta wõeti wangi.

Tema mitmesugused moonutamised ei aidanud midagi, kriminaal-politsei ei lastnud ennast meelitada ja ei lastnud ka Wanda teatraalsetest wõtetest eksitada, tema minestusse langemised, piisavad ja oma süütause kiinitamised — jäid tagajärjeta. Alles peale kolmepäewalist ülekuulamist, mil ta haruldajelt kangekaelselt oma süüd salgas, rauges ta jõud, ja ta tunnistas awalikult oma süü üles. Nüüd andis ta kõigi oma kaaslaste nimed üles ja mõni tosin rööwimisjuhtumisi wõis tema ja ta jurnud armutse, „pika Leo“, ja niijama palju ka tema 5 jalga liikme arwete kirjutada.

Aga ka üksikud rööwliid tegid Sileesia jaama ümbruse kardetawaks ja alles peale politseipresidiumi meeskonna agarat tööd, olk võimalik rööwliite hädaõhtu kõrvaldada. Razzjad, wäiksemal ja suuremal arwul, andsid tagajärjerikast jaaki, ja kui just mitte igalord ei õnnestanud õstitawaid rööwliid ja kuritegijaid tabada, siiski sattusid mõned teised enam-wähem kardetawad kuritegijad politsei noota.

Kohutawalt suur on Poola ja Wene element, mis just selles ümbruskonnas end on koduselt peitlenud, ja filmatorikawalt suur on nende söögimajade arw, mida peawad poolalad ja teised „hommitupoolised naabrid“, ehk kus wäljamaalased alalise publikumina esinewad.

Samuti puutub filma see suur kuritegijate protsent, mille kandwat osa Poola küllalised etendawad. Peale taskuwaraste kuuluwad suuremalt jaolt ka teerööwliid nende hulka, ka palju awalikke naisterahwaid; Poola naisterahwaid tuntakse selles ümbruskonnas kui kõige müstemaid ja wastikumaid. „Poola hädaõhu“ põhjust Sileesia jaama ümbruses wõib küll sel-

lega seletada, et Sileesia jaam peaausjalikult poolata- tega läbitäimist võimaldab; Poola põllutöölised tule- wad siit maale ja samuti alustawad nad siit tagajä- söitu kodumaale. Nõnda jääwad ka paljud, kes Saa- jamaa elu ja nimelt suurlinna Berliini elu paremats ja armjamats peawad, kui Poola külades, sinna sa- laja elama.

Neile omast tööd — põllutööd — ei leia nad muu- dugi Berliinist, kuna teiste tööde jaoks neil wilumus puudub; nii anduwad nad kergesti laiskusele ja lii- derlikkusele ja hakkawad kuritegijateks. Kohaliku keele oskuse ja osawuse puudusel ei tõlba nad elututjelisteks murdwarasteks, waid peawad palju toorema — tee- rööwli — ametiga leppima, kus ainult jõudu, toorust

ja wähe kawalust tarwis läheb, ilma et seal wähemat- ti intelligentsust waja oleks.

Poola elemendi tugewa ülekaalu tõttu kutsutakse Sileesia jaama ümbrust „Katoliku jaostonnaks“; „Poola jaostonna“ nimetus oleks küll palju õigem olnud.

Nõnda on poolatate sisserändamine üldiseks häda- ohuks muutunud, mille all üldine julgeolek tuntawalt kannatab. Kriminaal-politsei peab käsitäes selle jaos- tonna komblus- ja kaitsepolitseiga alaliselt walwel olema, et kuritegusele siin piiri panna, enne kui weel hilja on. Alles siis kui nende alatute inimeste tegevusele wõimjalt ja energiliselt wähele astutakse, wõiks kestwat paranemist neis asjaoludes loota.

Jõepolitsei Inglismaal.

Inglise pealinna politsei walitajuses on üks osafond, kellest juurem hulk rahwast peaaegu midagi ei tea. See osafond töötab nii waitselet, saates korda tihti suu- ri töid, kuid selle peale waatamata läheb ta töd suu- remalt osalt tähelpanematult ning tänamatult. Pal- jud inimesed imestawad, iseäranis prowintidest pea- linna tulnud, nähes neid ametliku wäljanägemisega isikuid pool-merewäelaste wormis, edasi-tagasi sõitmas Themse peal wäikstes, kuid kindlates mootorpaatides. Need on Themse politseinikud, mehed kes ei tööta mit- te ainult metes wäljaspool pealinna piire, waid ka metes, mis Londoni kaldaid uhuwad.

Nad peawad wähti jõel 35 miili pikkuselt ja õhtul, kui wahipidamist saadab hulk hädaohiti, muutub nende töd isegi väga raskest. Need politseinikud peawad ole- ma etksad, julged ning wõimjad kiirelt talitama, sest jõgi on täidetud äärest ääreni weidrate ning kahlaste kogudega. Igasugused wäartusliised asjad, algades

tooresainetega ja lõppedes sõdgiainetega, warastatakse kaubamajadest ja ladudest, pakitakse wäikstesse lae- wadesse, mis lahtiselt jõel seisawad ehk jälle parkade peale. Miisuguste laewade kerge liikumiswõimalus, iseäranis pimedustundidel, teeb jõe politseile äärmiselt raskest piiride panemise jarnastele wargustele.

Wee peal elawad wargad töötawad grupedes, nagu nende sõbrad maal, ning neil seisawad pufferid (lae- wad) kohtades, kus neid raske üles leida.

Siiski, olgu nad nii kawalad, kui rebased, jõe politi- seil läheb korda õige sagedasti neid üles leida ning üks grupe teise järele häwitatakse ära.

Siiski sellele raskele tööle, on Themse politseil täi- ta weel teine, palju traagilisem ning rõhutam üles- anne. Nad osiwad jõest surruksti ja päästawad, kui wõimalik, inimesi uppumissurmast. Nendel on tdesti väga riskantne ning äärmiselt hädaohitlik tööala.

„The Police Chronicle“.

Küsimused ja kostmised.

Nr. 1849. R. L. Küsimus.

Kas on politseiametnikul õigus alkoholi müügi- õigusega restoraanides apalilikult lõunat ja õhtul söömas käia?

Wastus: Pol. peawalitajuse ülema päewakäsuaga 19. mail 1921 a., nr. 41, on kõigile wälispolitsei ametnikkudele, wäljaspool teenistuskohuste täitmisel, igasugustes alkoholsete jookidega lõbukohtades wii- bimine wormiriides keelatud.

Nr. 1962. Raitooni ülem S. W. Küsimus.

Kuidas tuleb talitada juhtumisel, kui wastuwaid- lemata lorras maksu sisserändumise juures ei leidu ühtegi tunnistajat, kes wõiks tõendada, kas maksu- alusel mingisugust warandust, teenistust wõi ärikiisi

ettewõtet on. Kõha peal mingisugust warandust üles- kirjutamiseks ei leidu, kuid maksuõimetuse akti ei ole wõimalik koftu seada, sest keegi maksualuse wa- randuse wõi sissetulekute kohta tõendust ei anna.

Wastus. Politseil tuleb kõha peal wõimalikult kõtt teed ära kasutada isiku waranduse ehk sissetulekute kindlastegemiseks, sealjuures nõudja ajutuse ehk isiku näpunäiteid käsitades. Kui aga korda ei lähe was- tawat wara ehk sissetulekut kindlaks teha, seab poli- tsei nimetatud asjaolude kohta akti koftu, mida ühes nõudekirjadega nõudjale ajutusele edasi saadab.

Nr. 2010. Raitooni ülem R. Küsimused.

1) Kas wõib raitooni ülem peremehega, kelle majas tema elab, lepingu teha pikema aja ehk kase aasta

peale, ja kes tasub siis lepingu järele nõutava üüriraha, kui raiooni ülem oma ülemuse käsul ümberpaigutatakse enne üürilepingu täisfaamist.

2) Kes tasutakse raiooni ülemale ümberkõlmitise kulud, kui teda oma ülemuse käsul ühest walla raioonist teise komandeeritakse alaliselt, niisama ka majas tehtud paranduse eest, sest et raiooni ülem arwas raioonis kauemaks ajaks elama jääda.

Vastused: 1) Üürilepingu tegemine on raiooni ülemal eraasi, ning võib seda oma heakskiitmisega järgi teha. Järjekult kannab tema ka ise lepingu lõutu tekitatud iswiil wähekorralised kohustused.

2) Siseministri päewaläsu põhjal 23. juunist s. a. nr. 14 (w. „E. Politseileht“ nr. 28), võib raiooni ülem ümberpaigutamise kuludeks kuni 1/2 kuu patga saada.

Wäljaandja: Toimetuskomisjon.

Wastutaw toimetaja: E. Maddison.

Tegelik toimetaja: R. Rogermann.

K u u l u t u s e d.

Tunnistatakse maksuwusetaks järgmised isikutunnistused:

S a w a k a t s, Salme Joosepi t., nr. 1076. (4313)

J u h a n s o n, Johann Willemi p., w. a. Tuhalaane wallawal. (16259)

M i n k w i t s, Maria, w. a. Narwa l. pol. ülema poolt nr. 3508.

M ä g i, Linda, w. a. Narwa l. pol. ülema poolt nr. 25799.

A l e k s a n d r o w, Wasfili, w. a. Narwa l. pol. ülema poolt nr. 29159.

T o k h o l m, Gustaw, w. a. Kalwi wallawal. nr. 704.

E t t, Juuli w. a. Narwa l. pol. ülema p. nr. 6133.

M e n g e l, Veena, w. a. Narwa l. pol. ülema poolt nr. 10632.

S a h n, Miina, w. a. Narwa l. pol. ülema poolt nr. 5529.

J a l a k, Wasfili Aleksandri p., w. a. Petseri wallawal. 3. 11. 20 a. nr. 191/30.

R ö i w, Fedor Wasfili p., w. a. Petseri wallawal. 22. 1. 20 a. nr. 135/6.

E u t s, Karin Andrese t., w. a. Pärnu l. pol. jsk. 2. 1. 20 a. nr. 8175.

S ü d a, Marie Mihkli t., w. a. Tartu l. pol. 1. jsk. 8. 12. 19 a. nr. 3121.

J a n t a d o, Johann Mihkli p., w. a. Tartu l. pol. 1. jsk. 16. 12. 19 a. nr. 4981.

R u r e l, Alma Jakobi t., w. a. Tartu l. pol. 1. jsk. 13. 12. 19 a. nr. 4670.

J a a n, Marie Tõntse t., w. a. Tartu l. pol. 1. jsk. 2. 6. 20 a. nr. 8937.

P õ r n, Hilba Tõntse t., w. a. Wiljandi l. pol. jsk. 30. 7. 20 a. nr. 6767.

R i w i, Minna Jakobi t., w. a. Tartu l. pol. 1. jsk. 17. 3. 19 a. nr. 5064.

R e i m a n n, Jaan Viisu p., w. a. Ropka wallawal. 18. 5. 20 a. nr. 805.

E u i k, Märt Antsu p., w. a. Tartu l. pol. 1. jsk. 17. 11. 19 a. nr. 5488.

J ä ä g e r, Johannes Adami p., w. a. Ruus-taku alewawal. 29. 8. 21 a. nr. 2045.

S a m m e r, Georg Augusti p., w. a. Salla wallawal. 8. 12. 19 a. nr. 109.

B o l s h a k o w a, Tamara Leonidi t., w. a. Narwa l. pol. ülemalt 5. 12. 19 a. nr. 13833.

K e n n, Helmi Hendriku t., w. a. Meeri wallawal. 4. 1. 20 a. nr. 400.

W a r j u, Emilie Johani t., w. a. Tartu l. pol. 1. jsk. 26. 11. 20 a. nr. 9919.

T a m m e o j a, Johannes Jaani p., w. a. Tähtvere wallawal. 7. 6. 21 a. nr. 823.

S h w a l b e, Johannes Johani p., w. a. Tartu l. pol. 1. jsk. 16. 10. 19 a. nr. 5407.

R a i g, Aleksander Jaani p., w. a. Tartu l. pol. ülemalt 9. 2. 21 a. nr. 238.

E l i a s, Willem Ado p., w. a. Tartu l. pol. 1. jsk. 17. 6. 20 a. nr. 8910.

R e w j a k i n a, Anna Aleksandri t., w. a. Wiru maak. pol. ülemalt nr. 62.

T u u l e, Oswald Jaani p., w. a. Tartu l. pol. 1. jsk. 26. 10. 21 a. nr. 11158.

E m m i n g, Karl Andrese p., w. a. Tartu l. pol. 1. jsk. 3. 5. 20 a. nr. 8556.

M u r u, August Mihkli p., nr. 350.

M e s h i n, Antonina Jaani t., w. a. Saane-metsa wallawal. 1. 12. 19 a. nr. 175.

R u i m e t, Minna Peetri t., w. a. Raagjär-we wallawal. 17. 11. 20 a. nr. 1091.

R u i m e t, Karl Martini p., w. a. Raagjär-we wallawal. 29. 9. 20 a. nr. 1024.

A l e k s e j e w, Andrei Aleksei p., w. a. Wiru maak. pol. ülemalt 6. 4. 21 a. nr. 32.

W ö t t i, Anton Jüri p., w. a. Tõlliste wallawal. 27. 1. 22 a. nr. 349.

T r e u m u t h, Amalie Andrese t., w. a. Wana-Antsla wallawal. 9. 12. 21 a. nr. 1832.

B e l m i n, Berta Ferdinandi t., w. a. Saane-metsa wallawal. 9. 12. 19 a. nr. 443.

- Pedelmann, Jakob Mihkli p., w. a. Ka-**
rula wallawal. 27. 12. 19 a. nr. 286.
Tomson, Hilba Jaani t., w. a. Pärnu l.
pol. ülemalt 23. 12. 19. a. nr. 7165.
Mitt, Liisa Karli t., w. a. Hallinga walla-
wal. 13. 12. 19. a. nr. 143.
Treier, Andres Tõnise p., nr. 26.
Rigol, Julie Jüri t., nr. 11752.
Muist, Peeter Martini p., nr. 9696.
Luginow, Mihkel Mihkli p., w. a. Pärnu
l. pol. 22. 5. 22. a. nr. 14754.
Pärtel, Helene Jüri t., w. a. Pärnu l.
pol. ü. 1919. a. nr. 2512.
Willemsen, Karl Mihkli p., w. a. Sindi
alewival. 1922. a. nr. 302.
Kufuskin, Dmitri Mihkli p., nr. 528.
Nõmm, Liina Hendriku t., w. a. Audru
wallawal. nr. 481.
Skipow, Ludmilla Martini t., nr. 1300.
Lubberg, Jaan Jaani p., w. a. Sauga
wallawal. 27. 1. 20. a. nr. 756.
Tohw, Eduard Karli p., w. a. Pärnu maak.
pol. l. jsk. 12. 6. 22. a. nr. 14813.
Tilk, Anna Hermant t., w. a. Pärnu l. pol.
jsk. 22. 12. 19. a. nr. 7054.
Salmann, Joosep Siimu p., w. a. Kärn
wallawal. nr. 995.
Jakobson, Karl Tõnise p., nr. 216. p
Soomann, Anna Mihkli t., w. a. Pärnu
l. pol. jsk. 24. 12. 19. a. nr. 7407.
Roppel, Roman Jüri p., w. a. Pärnu l.
pol. jsk. ülemalt 18. 12. 19. a. nr. 5948.
Sõrmus, August Jaagu p., w. a. Pärnu
l. pol. ü. 8. 9. 20. a. nr. 12053.
Koll, Theodor Mihkli p., w. a. Pärnu l.
pol. ülemalt 7. 2. 22. a. nr. 14428.
Polli, Karl Aleksandri p., w. a. Tall. l.
pol. jadamajsk. 1920. a. nr. 853.
Rasn, Juhani Hansu p., w. a. Sauga walla-
wal. 17. 1. 20. a. nr. 364.
Raho, Elisabeth Jakobi t., w. a. Pärnu l.
pol. jsk. 1919. a. nr. 5290.
Reibur, Maria Katarina t., w. a. Pärnu
l. pol. jsk. 18. 12. 19. a. nr. 5934.
Sink, Maria Jüri t., w. a. Sauga walla-
wal. 1919. a.
Sonk, Pärtel Johani p., w. a. Saarde
kihelf. k.-l. komendandi poolt.
Kallas, August Juhani p., (dublikaat isi-
tutunnistus), w. a. Narwa l. pol. walitj.
1922 a.
Blak, Kristof Jakobi p., w. a. Saatre wal-
law. 1919 a.
Kütt, Oskar Jaagu p., w. a. Wana-Wändra
wallaw. 13. 12. 19 a. nr. 35.
Juss, Aleksander Jaani p., w. a. Wana-
Wändra wallaw. 19. 12. 19 a. nr. 292.
- Veinardson, Anna Danielt t., w. a. Pär-**
nu l. pol. ülemalt.
Worfal, Stepan Aleksandri p., w. a. Jõh-
wi pol. jsk. 6. 6. 21 a. nr. 528.
Kolešov, Grigori Feodoti p., w. a. Jõhwi
pol. jsk. 30. 7. 21 a. nr. 1112.
Hallikas, Katarina Mardit t., w. a. Taa-
li wallaw. 15. 12. 19 a. nr. 311. (16627)
Sarubina, Irina Dimitri t., w. a. Ka-
sepää wallaw.
Heintal, Jaak Kaie p., w. a. Kõo wal-
law.
Tõnisson, Jaak Peedu p., w. a. Udawere
wallaw. 18. 12. 19 a. nr. 239.
Kabral, Woldemar Jüri p., w. a. Nutif-
were wallaw. 21. 12. 19 a. nr. 240.
Kirust, Hans Peetri p., w. a. Abja wal-
law. 26. 11. 19 a. nr. 210.
Nõmm, Hans Mari p., w. a. Abja wal-
law. 20. 6. 21 a. nr. 99.
Kadak, Karl Mardit p., w. a. Polli wal-
law. 19. 5. 21 a. nr. 838.
Kull, Juhani Jaagu p., w. a. Kilingi wal-
law. 30. 4. 20 a. nr. 449.
Puusner, Juhani Peetri p., nr. 407.
Kojenkranius, Jaan Hendriku p.,
nr. 106.
Laan, Wassili Juhani p., w. a. Selk wal-
law. 29. 4. 20 a. nr. 1093. (16622)
Niimann, Jüri Mardit p., w. a. Selk
wallaw. 11. 5. 20 a. nr. 1103. (16621)
Tomson, Liisa Johani t., w. a. Uulu wal-
law. (5968)
Ulgas, Nikolai Karli p., w. a. Uulu wal-
law. (5993)
Saar, Jaan Gustawi p., w. a. Uulu wal-
law. (5994)
Proment, Ruuben Johani p., w. a. Wai-
wara wallaw. (16646)
Toom, Tehwan Hansu p., w. a. Peetri wal-
law. (16647)
Toom, Anna Mardit t., w. a. Peetri wal-
law. (16647)
Karo, Johanna Otto t., w. a. Naroowa-
Jõesuu pol. jsk. 2. 12. 19 a. nr. 271.
Sunapuu, Arnold Hansu p. (15952)
Noor, Mihkel Mihkli p. (15953)
Lubjak, Juhani Jaani p. (15954)
Lufk, Johann Tõnise p. (15957)
Kofa, Olga Jaani t. (15956)
Kanna, Lowitse. (15955)
Birkenthal, Brigitte Kristjanti t. (15967)
Siigel, Eduard Peetri p. (15969)
Pust, Marie Peetri t. (15968)
Kääk, Hendrik Jaani p., w. a. Drajde wal-
law. 9. 12. 19 a. nr. 358. (16625)

- Meitus, Jüri Madise p. (16624)
 Ruusik, Mihkel Jaani p. (16626)
 Abram, Johanna Aleksandri t. (16644)
 Reinberg, Martin Peedu p. (16643)
 Fermakow, Selma Hansu t., w. a. Pornuse wallaw. 15. 2. 23 a. nr. 9/30634.
 Suukas, Silda Hendriku t., w. a. Wiljandi l. pol. jsk. 5. 12. 19 a. nr. 5470.
 Janson, Aleksander Andrese p., w. a. Pornuse wallaw. 19. 12. 19 a. nr. 42. (5972)
 Juhanson, Anna Mardi t., w. a. Pornuse wallaw. 8. 11. 21 a. nr. 330. (5973)
 Tõnisson, Tõnis Maia p., w. a. Tori wallaw. 24. 3. 21 a. nr. 57. (5995)
 Kalbus, Linda Aleksandri t., w. a. Pärnu l. pol. jsk. 1919 a. (16620)
 Kase, Emilie Karli t., w. a. Draide wallaw. 16. 12. 19 a. nr. 738. (16619)
 Ebergart, Anna Mihkli t., w. a. Taali wallaw. 30. 6. 21 a. nr. 77. (5970)
 Kohjus, Feodor Karli p., w. a. Penuja wallaw. 29. 12. 19 a. nr. 160. (17455)
 Malinin, Agafon Semjont p., w. a. Panikowitshi wallaw. nr. 5565.
 Reesment, Elts Hendriku t., w. a. Jäärja wallaw. 14. 12. 19 a. nr. 176.
 Mihkelson, Juuli Juhani t., w. a. Jäärja wallaw. 14. 12. 19 a. nr. 151.
 Madison, Jaan Jaani p., w. a. Hallinga wallaw. 28. 4. 20 a. nr. 408. (5975)
 Jakobson, Aleksander Johani p., w. a. Sõmeru wallaw. 1921 a. nr. 1679.
 Uustalu, Annus Annuse p., w. a. Koonga wallaw. 29. 12. 19 a. nr. 335.
 Weljak, Jaan Jaani p., w. a. Koonga wallaw. 31. 12. 19 a. nr. 459.
 Kulkin, Udo Ritsu p., w. a. Abja wallaw.
 Kaks, Olga Udami t., w. a. Polli wallaw. 18. 12. 19 a. nr. 473.
 Arf, Jüri, w. a. Wofa wallaw. 31. 12. 19 a. nr. 831.
 Piim, Karl, w. a. Wofa wallaw.
 Karla, Olga, w. a. Tall. l. pol. 4. jsk. 18. 3. 20 a. nr. 11206.
 Keelo, Rudolf, w. a. Wofa wallaw. 27 11. 20 a. nr. 1252.
 Generalow, Wassili Gawrili p., w. a. Panikowitshi wallaw. nr. 3959.
 Trelin, Pawel Jwani p., w. a. Wafknarwa wallaw. 3. 6. 22 a.
 Rjadowa, Maria Stepani t., w. a. Wafknarwa wallaw. 25. 5. 21 a.
 Kaksadkina, Gudofia Aleksandri t., w. a. Wafknarwa wallaw. 28. 11. 19 a. nr. 297.
 Sirotkin, Aleksander Kusma p., w. a. Wafknarwa wallaw. 5. 12. 19 a. nr. 789.
 Puff, Karl, w. a. Rawila wallaw.
 Kaksadkina, Tatjana Andrei t., w. a. Wafknarwa wallaw. 29. 11. 22 a. nr. 380.
 Wakermann, Juhani, w. a. Suigu wallaw. 7. 9. 20 a. nr. 49. (16623)
 Pilstol, Olga Gustawi t., w. a. Jõhwi pol. jsk. 17. 12. 19 a. nr. 833.
 Raap, Ester Jaani t., w. a. Karfi wallaw. 18. 6. 20 a. nr. 623.
 Tõnisberg, Kristine Georgi t., w. a. Taali wallaw. 6. 5. 21 a. nr. 46.
 Samsonow, Nikita, w. a. Panikowitshi wallaw. nr. 4502.
 Tamman, Altiide, w. a. Tammiste wallaw. 20. 12. 20 a. nr. 290.
 Ramenski, Jaan Karli p., w. a. Wiluwer wallaw. 23. 12. 19 a. nr. 32. (5969)
 Jurfowits, Dawet Jüri p., w. a. Tartu l. pol. 3. jsk. 6. 12. 19 a. nr. 3047. (14726)
 Teetsov, Emilie Anto t., w. a. Tartu l. pol. 2. jsk. 5. 1. 20 a. nr. 9829. (14727)
 Silaots, Marie Hansu t., w. a. Tartu l. pol. 2. jsk. 10. 12. 19 a. nr. 4522. (14728)
 Koplus, Linda Johani t., w. a. Tartu l. pol. 2. jsk. 11. 12. 19 a. nr. 5094. (14729)
 Nniti, Minna Jaani t., w. a. Tartu l. pol. 2. jsk. 28. 10. 22 a. nr. 19955. (14730)
 Wiil, Mihkel Hansu p., w. a. Tartu l. pol. 2. jsk. 12. 1. 20 a. nr. 11020. (14731)
 Tigane, Elifabet Karli t., w. a. Tartu l. pol. 2. jsk. 12. 12. 19 a. nr. 5182. (14732)
 Kikolajew, Jüri Nikolai p., w. a. Wäike-Maarja pol. jsk. septembrikuus 1922 a. (14733)
 Uibo, Katariina Mardi t., w. a. Voodi wallaw. 18. 12. 19 a. nr. 82. (14734)
 Mägi, Aleksander Jakobit p., w. a. Saare wallaw. 29. 12. 19 a. nr. 287. (14735)
 Juhanson, Liisa Jaani t., w. a. Tartu l. pol. 2. jsk. 17. 1. 20 a. nr. 10927. (14736)
 Ruusik, Liisa Jaani t., w. a. Tartu l. pol. 2. jsk. 12. 12. 19 a. nr. 4958. (14737)
 Peltser, Miina Mehka t., w. a. Tartu l. pol. 2. jsk. 7. 7. 20 a. nr. 14690. (14738)
 Rõõm, Johann Madise p., w. a. Tartu l. pol. 2. jsk. 19. 12. 19 a. nr. 7605. (14739)
 Radaf, Eduard Peetri p., w. a. Tartu l. pol. 2. jsk. 9. 4. 20 a. nr. 12856. (14740)
 Rossow, Mihail Jwani p., w. a. Tartu l. pol. 2. jsk. 19. 4. 20 a. nr. 13143. (14741)
 Gilinow, Selde-Ginde Schmueeli t., w. a. Tartu l. pol. 2. jsk. 19. 1. 21 a. nr. 16590. (14743)
 Rõõst, Aleksander-Nikolai Siimont p., w. a. Tartu l. pol. 2. jsk. 14. 10. 20 a. nr. 15623. (14745)
 Woosel, Jakob Jüri p., nr. 3815.

Šharifow, Iwan, w. a. Pantšawitša
 wallaw. nr. 512.
 Ubot, Peeter Mihkli p., w. a. Saitšaa-
 re wallaw. 2. 12. 19 a. nr. 265.
 Dreimann, Rein Jüri p., w. a. Paniko-
 witschi wallaw. nr. 1250.
 Jannus, Karl Mihkli p.
 Preilts, Aleksander Jaani p., w. a. Nar-
 wa l. pol. ülema poolt.
 Wahmann, Herman Mihkli p., w. a.
 Maidla wallaw.
 Riisa, Joosep Juhani p., w. a. Maidla
 wallaw. 1922 a.
 Rukken, Toomas Magnuse p., w. a. Kal-
 wi wallaw.
 Kortin, Julius Adami p., w. a. Ifaku
 wallaw.
 Weemann, Grigori Aleksandri p., w. a.
 Kunda alevival. 1922 a.
 Soll, Aleksander Jaani p., w. a. Maidla
 wallaw.
 Prants, Karl Peetri p., w. a. Kunda-
 Malla wallaw.
 Sepp, Eduard Anne p., w. a. Pütsi wallaw.
 Smekalow, Agafon Sergei p., w. a. Lau-
 ra wallaw. 16. 4. 23 a. nr. 248.
 Kalikowa, Anna Mardit, w. a. Ifaku
 wallaw.
 Printstal, Olga Tõnu t., w. a. Rakwere
 wallaw. 1919 a.
 Treiberg, Lucius Karli p., w. a. Pütsi
 wallaw. 1920 a.
 Parkol, Alfred Karli p., w. a. Illuka
 wallaw.
 Wihmann, Amalie Gustawi t., w. a.
 Kalwi wallaw.
 Priilop, Ekshabet Mihkli t., w. a. Rak-
 were wallaw. 1921 a.
 Sipelgas, Alma Hansu t., w. a. Pütsi
 wallaw. 1920 a.
 Ärner, Kusta Jaani p., nr. 440. (5989)

Tunnistatakse maksusetuks järgmi- sed tunnistused:

Tiri, Peeter, hobusepafs, w. a. Wana-Wõi-
 du wallaw. 1920 a. nr. 731.
 Karro, Frits Johani p., sõjawäest wab.
 tunnistus.
 Kartan, Jaan Willemi p., isikutunnistus
 nr. 14375 ja sõjaw. wab. tunn. nr. 260.
 Markow, Benjamin Leibo p., sõjaw. wab.
 tunn. nr. 2982.
 Dikhesky, Aleksander Konstantini p.,
 isikutunn. nr. 37 ühes peatusloaga ja sõ-
 jaw. wabast. tunn. nr. 1053.
 Jürtsfon, Jaan Jaani p., sõjaw. wab.
 tunn., w. a. 3. suurüksiväe polgust.

Jürgenson, Peeter Mihkli p., isikut., w.
 a. Uulu wallaw. 1922 a. nr. 30, ja sõjaw.
 wab. tunn., w. a. kitsarööpalise soomus-
 rongi nr. 1 poolt 1920 a. nr. 499. (5967)
 Siitam, Aleksander Hansu p., sõjaw. wab.
 tunnist. (16645)
 Willmann, Peeter Ritsu p., reservitun-
 nistus, w. a. Sakala partisaanide polgust
 20. 4. 20 a. nr. 673. (5971)
 Jakob, Jüri Tõnise p., isikut., w. a. Jõõp-
 re wallaw. 2. 2. 23 a. nr. 4, ja hobusepafs,
 w. a. sealtsamast 21. 12. 20 a. nr. 14. (5974)
 Behrjin, Maksimiljan Karli p., lastertis-
 ta luba, w. a. Pärnu maak. pol. ülevalt
 25. 8. 22 a. nr. 2051.
 Pumbow, Jaan, hobusepafs, w. a. Wana-
 Wändra wallaw. 6. 12. 20 a. nr. 649.
 Janson, Hans Hendriku p., sõjaw. wab.
 tunnistus, w. a. 3. üksiku pataljoni ülema
 poolt 25. 8. 22 a. nr. 6644.
 Kanger, Jda, hobusepafs, w. a. Pütsi
 wallaw. 12. 1. 21 a. nr. 845.
 Kõnso, Konstantin, reservitunn., w. a.
 merejõudude staabi orkestri juh. poolt 22.
 4. 20 a. nr. 122.
 Urufaar, Jaan, reservitunn., w. a. wäl-
 japatarei nr. 2 ülema poolt 20. 9. 20 a.
 nr. 2758.
 Gorlow, Alekssei Kusma p., isikutunn., w.
 a. Wasknarwa wallaw. 27. 11. 19 a. nr. 211,
 ja sõjaw. wabast. tunn., w. a. Wiru maak.
 rahwawäe ülema poolt 19. 11. 20 a.
 nr. 1159.
 Kotto, Johannes Jüri p., sõjaw. wab.
 tunn.
 Lebedew, Nikolai Antsimi p., ajut. isikut.,
 w. a. Pärnu maak. pol. ülevalt 5. 11. 21
 a. nr. 565, ühes peatusloaga nr. 1633.
 Karu, Johannes Hansu p., sõjaw. wab.
 tunn., w. a. Wiru maak. rahwawäe ülema
 poolt 1920 a.
 Masing, Mihkel, hobusepafs, w. a. Pala
 wallaw. 17. 12. 20 a. nr. 165.

R. BRIN & H. SCHLUTZKY

Wiru tän. Nr. 18

Kõnetraat 24-60

soovitawad kõige odawamate hindadega
suurel ja väiksel arwul

Klaas
 Fayens
 Portselaan
 Nikkel
 Emaille

kaupasid

16944

Kaotatud
 rewolwer süst. „Sauer ja Sohn“
 nr 5412 kal. 6,35. Palutakse
 ära tuua V pol. jaoskonda.
 Karl Kõll.

Shokolaad
Renommée

Shokolaadi kompvekid
 TACCINN, WOCTA TÄNAW NR. 3.

Sarju maal. politsei Raafitu jaoskonnale otsib
 sõnnu walda, Wiiniste küla karjamaale tulnud
 hobuse omanikku.

Hobuse tundemärgid: ruun, tuhakarwa hall (hiire-
 karwa), umbes 16 a. wana, 1 arf. 13 $\frac{3}{4}$ werf. kõrge,
 selja peal lasta kuni sabani müst joon, telka all wal-
 ged täpid, last mõlemil pool, last ja saba pitad,
 wiimane ligi maani, mustjas pruunid, ilma rau-
 dadeta.

Omanik võib teda sõõtmise ja kuulutuse kulude eest
 13. politsei raiooni ülema käest (Võljal) kätte saada.
 Kui omanik kuni 30. septembrini j. a. ei ilmu, saab
 hobune oksjoni teel ära müüdüd.

Annjal, 11. septembril 1923 a. Nr. 3486.

Raafitu politsei jaoskonnale Tobias.

Kõik joowad nüüd

„Akwa“ limonaadi „Sidroni-Sooda“.

Walmistatud ainult suhkrust ja sidronitest. Kaubamärk on regis-
 treeritud. Hoiatame wõltsimise eest.

Tallinnas, Waimu tän. nr. 1. Kõnetr. 6—19.

16943

Belgia originaal

F. N. Brauning püstolid,

jahipüssid ja padrundid on kõige paremad. -:- Müügil igal pool.

Esitaja Eestis:

J. Freybach.

Niguliste t. 11.
 Kõnetraat 15-30.

A-S. Röpina paberiwabrik. Leo Mirwits.

Wabrikuladud: Engros ja detail.

Tallinnas,

Maakri tän. nr. 4.
 Tel. 654

Tartus,

Uue turu tän. nr. 15 ja
 Raatuse tän. nr. 10.
 Tel. 119 ja 29.

Pärnus,

Nikolai tän. nr. 6.
 Tel. 46.

Soowitab igasugust kirjutus-, trüki- ja pakkpaberit, paberikotte, kooli ja
 kontori kirjutusmaterjaali j. n. e.

Kõige odavamad ostukohad.

17210

G. SCHEEL & Ko.

Tallinnas.

ASUTATUD 1884. A.

Toimetab kõiksugu pangaärilisi
transaktsioone.

Ford sõidu-, veo- ja omnibusautod, Fordson traktorid, Fiat sõidu-
autod, Laurin & Klement autod, Daag veoautod
Clayton & Shuttleworth lokomobiilid igas suuruses
" " rehepeksu garnituurid
" " aurukatlad
" " naftamootorid
" " traktorid
" " ristikehina seemne peksumasinad
Keigley gaasigeneraatorid ja mootorid. Saekaatrid igas suuruses
Oliver kahehobuse adrad. Randaalid 28 taldrekuga, traktorite jaoks.
Traktorite eriadrad soo, uuemaa jne. kändmiseks, vedruäkked.

Igasugused keemiaained kodumaa tehastele. Toiduaineid nagu:
Ameerika nisujahu, suhkrut, riisi jne. peab jookswalt
ladus ja müüb võistlemata hindadega

WÄLISKAUBANDUSE KONTOR

HANS WINNAL — TALLINNAS,

S. TATARI T. Nr. 1.

Kõnetraat 3-42 ja 3-72.

16912